

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ
«УКРАЇНА»

ІНСТИТУТ ПРАВА ТА СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН І ПОЛІТИЧНОГО
КОНСАЛТИНГУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з освітньої діяльності

Оксана КОЛЯДА
«29» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОК 1.4.4 МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ
ВІДНОСИНИ

Освітньо-наукова програма «Економіка»

освітнього рівня третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

галузь знань **С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини**

спеціальність **С1 Економіка та міжнародні економічні відносини**

кваліфікація: **доктор філософії з економіки**

Вид дисципліни: **обов'язкова**

Обсяг, кредитів: **90 год / 3 кредити**

Форма підсумкового контролю: **екзамен**

Київ - 2025

Робоча програма дисципліни «МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ» для здобувачів освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за галуззю знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини. К. : Університет «Україна», 2025. 70 с.

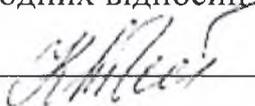
Розробник програми:

Загородня Альона Сергіївна, доктор філософії (PhD), доцент, доцент кафедри міжнародних відносин і політичного консалтингу Інституту права та суспільних відносин

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин та політичного консалтингу

Протокол від «26» серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри міжнародних відносин та політичного консалтингу

 Тетяна КАДЛУБОВИЧ

«26» серпня 2025 року

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми «Економіка»

«26» серпня 2025 року

Гарант освітньо-наукової програми

 Ростислав ДУБАС

ПРОЛОНГАЦІЯ
РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальний рік	2026/2027	2027/2028	2028/2029	2029/2030
Дата засідання кафедри / циклової комісії				
№ протоколу				
Підпис завідувача кафедри / голови циклової комісії				

Матеріали до курсу розміщено на сайті Інтернет-підтримки освітнього процесу <https://vo.uu.edu.ua/за> адресою:
<https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=78>.

Робочу програму перевірено
26 серпня 2025 р.

Заступник директора Інституту
права та суспільних відносин

Аня КУЛИК

ЗМІСТ

1	ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
2	МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
3	РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ	6
4	ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
	4.1. Анотація дисципліни	8
	4.2. Структура навчальної дисципліни	16
	4.2.1. Тематичний план	16
	4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни	22
	4.3. Форми організації занять	25
	4.3.1. Теми семінарських занять	25
	4.3.2. Теми практичних занять	25
	4.3.3. Теми лабораторних занять	25
	4.3.4. Курсова робота	26
	4.3.5. Індивідуальна навчально-дослідна робота (навчальний проєкт)	26
	4.3.6. Теми самостійної роботи здобувачів освіти	29
5	МЕТОДИ НАВЧАННЯ	32
	5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності	32
	5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:	33
	5.3. Інклюзивні методи навчання	33
6	СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	37
	6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти	38
	6.2. Система оцінювання роботи здобувачів освіти упродовж семестру	39
7	ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ (ЗАЛІКУ)	40
8	МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	42
	8.1. Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для здобувачів освіти з інвалідністю	42
	8.2. Глосарій (термінологічний словник)	43
	8.3. Рекомендована література	67
	8.4. Інформаційні ресурси	69
	8.5. Сертифікаційні програми (електронні курси)	70
	8.6. Фахові періодичні видання України з дисципліни	71
	8.7. Універсальні та спеціалізовані інформаційні системи і програмні продукти для опанування дисципліни	71
9	МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	71

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній/освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Загальний обсяг кредитів – 3	Галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини (шифр і назва)	Вид дисципліни обов'язкова	
Загальний обсяг годин – 90	Спеціальність С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (шифр і назва)		
Модулів – 1	Спеціалізація (назва)	Цикл підготовки дослідницької та академічної підготовки	
Змістових модулів – 2			
Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва)	Мова викладання, навчання та оцінювання: українська (назва)	Рік підготовки:	
		2-й	2-й
		Семестр	
		4-й	4-й
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти: аудиторних – 2 самостійної роботи – 4	Освітній/освітньо-професійний ступінь: третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти	Лекції	
		16 год	4 год
Практичні, семінарські			
14 год		4 год	
Лабораторні			
год		год	
Самостійна робота			
60 год		82 год	
Індивідуальні завдання: год			
Частка аудиторних занять становить: для денної форми здобуття освіти – 33 % для заочної форми здобуття освіти – %		Вид семестрового контролю: екзамен	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ» є складовою частиною підготовки здобувачів освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. Курс передбачає послідовне ознайомлення та розкриття матеріалу для здобувачів освіти через вивчення мотивації і сутності міжнародної економічної діяльності, її форм, суб'єктів, рівнів та середовища. Розглядаються принципи, об'єктивні моделі міжнародної економічної взаємодії.

Метою викладання навчальної дисципліни «Міжнародні економічні відносини» є формування теоретичних знань, умінь та практичних навичок у галузі міжнародних економічних відносин, форм, методів та механізмів їх реалізації, аналіз зовнішньоекономічної політики України в процесі інтеграції її в сучасні світогосподарські структури.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни «Міжнародні економічні відносини» є:

- вивчення сутності міжнародної економічної системи та закономірностей її розвитку;
- вивчення методів аналізу політико-правового, економічного, соціально-культурного середовища та інфраструктури міжнародної економічної діяльності;
- набуття знань про регулювання міжнародних економічних відносин, міжнародну валютну систему, методологію міжнародних розрахунків, процеси міжнародної економічної інтеграції;
- набуття вмінь використовувати одержані знання у практичній зовнішньоекономічній діяльності України.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен **знати:**

- сутність і структуру міжнародної економіки, її закони і категорії;
- особливості формування і удосконалення сучасних МЕН;
- основні причини та вектори інтеграційних процесів у світі;
- особливості міжнародної економічної політики України;

вміти:

- аналізувати міжнародну економічну інформацію для прийняття практичних рішень;
- аналізувати основні форми міжнародних економічних відносин, їх якісні та кількісні показники (структуру, динаміку тощо);
- аналізувати основні торговельні потоки, форми і методи зовнішньої торгівлі, торговельний і платіжний баланси та їхню структуру;

- використовувати теоретичні знання для організації конкурентної зовнішньоекономічної діяльності підприємства;
- розробляти практичні рекомендації щодо удосконалення міжнародних економічних зв'язків.

Рядок дисципліни в «Матриці відповідності загальних програмних компетентностей компонентам освітньої програми»

	ЗК 3
ОК 1.4.4	Здатність працювати в міжнародному контексті

Рядок дисципліни в «Матриці відповідності спеціальних (фахових) програмних компетентностей компонентам освітньої програми»

	СК 5	СК 6
ОК 1.4.4	Здатність виявляти, поглиблено аналізувати та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері економіки з урахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень, у тому числі з питань європейської та євроатлантичної інтеграції.	Здатність обґрунтовувати та готувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей розвитку соціально-економічних систем і процесів із застосуванням математичних методів та моделей.

Рядок дисципліни в «Матриці забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми»

	ПРН 1	ПРН 2	ПРН 8
ОК 1.4.4	Мати передові концептуальні та методологічні знання з економіки, управління соціально-економічними системами і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні світових досягнень із відповідного напрямку	Глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також методологію наукових досліджень, створювати нові знання у сфері економіки з метою досягнення економічного та соціального розвитку в умовах глобалізації	Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження у сфері економіки та з дотичних міждисциплінарних напрямів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Анотація дисципліни

Робоча програма цієї навчальної дисципліни – це короткий перелік тем, їхнього змісту, завдань та стратегії курсу, які спонукають здобувачів освіти оволодівати знаннями, скласти план своєї роботи та досягати успіху при вивченні матеріалу. Зміст та обсяг дисципліни обумовив вибір активних форм навчання, які формують потребу і вміння самостійного поповнення інформації про міжнародні економічні відносини.

МОДУЛЬ І

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади та форми розвитку міжнародних економічних відносин

Тема 1. Предмет і завдання дисципліни «Міжнародні економічні відносини»

Предмет вивчення дисципліни, її місце серед інших економічних дисциплін, структура і логіка викладання. Значення в підготовці спеціалістів. Мета, завдання і нові підходи до вивчення курсу, його інформаційно-методичне забезпечення.

МЕВ як економічна категорія. Сутність МЕВ, їхнє значення, об'єктивна основа і передумови розвитку.

Рівні розвитку: функціональні, економічні, територіальні, за суб'єктами діяльності. Види та форми МЕВ, їх взаємозв'язок.

Тема 2. Світове господарство (СГ) та особливості його розвитку. Типологія країн світу і роль окремих їх угруповань у СГ і МЕВ.

Світове господарство: сутність, елементи і суб'єкти, формування, фактори розвитку. Міжнародна господарча взаємодія. Якісний і кількісний аспекти розвитку СГ. Головні тенденції формування СГ, рівні і цикли його розвитку.

Нерівномірність соціально-економічного розвитку країн світу та їхня типологія. Регіональний принцип групування і головні регіональні групи країн світу. Соціально-економічний принцип систематизації країн світу. Країни "вісімки" та ЄС. Країни середнього рівня розвитку. Країни, що розвиваються: поняття, загальні риси та місце у світовій економіці. Країни з перехідною економікою. Країни централізованого планування.

Місце окремих угруповань країн у СГ і МЕВ. Провідне значення промислово розвинутих країн. Проблема ліквідації економічного відставання країн, що розвиваються. Проблеми інтеграції України у СГ.

Тема 3. МЕВ у системі світового господарства і проблеми їхнього розвитку.

МЕВ як елемент структури СГ. Формування МЕВ із розвитком СГ. Фактори розвитку МЕВ у системі СГ. МЕВ як необхідна умова розвитку і структурний елемент національних економік. Особливості МЕВ окремих груп країн (промислово розвинутих, перехідних суспільств країн, що розвиваються). Суб'єкти МЕВ.

Еволюція МЕВ як зміна їх типів. Формування світової ринкової економіки. Форми МЕВ, їх взаємозв'язок. Проблеми розвитку МЕВ глобальні і регіональні. Глобалізація СГ і МЕВ як одна з головних ознак сучасного їх розвитку. Місце України в системі МЕВ.

Тема 4. Еволюційні періоди формування МЕВ.

Доколоніальний період розвитку МЕВ. Зародження та розвиток міжобщинних господарських зв'язків. Міжнародні торговельні зв'язки стародавнього світу. МЕВ в епоху середньовіччя. Зовнішньоторговельні відносини при феодализмі. Зовнішньоекономічні зв'язки країн Сходу – Китаю, країн Південних морів. Середньої та Центральної Азії, Арабського Сходу. Колоніальний період формування МЕВ. Епоха Великих географічних відкриттів та їх вплив на розвиток МЕВ. МЕВ в умовах становлення індустріальної цивілізації. Зовнішня торгівля у період первісного нагромадження капіталу.

Новий (неоколоніальний) період розвитку всесвітніх економічних зв'язків. Світогосподарські зв'язки в найновіший період. Зростання єдності світового господарства. Сучасні проблеми розвитку МЕВ.

Тема 5. Міжнародний поділ праці та кооперація виробництва

Міжнародний поділ праці (МПП) – вихідна основа розвитку СГ і МЕВ. МПП як форма прояву суспільного поділу праці. Етапи розвитку МПП. Фактори поглиблення МПП. Вплив технологічної революції на МПП. Головні організаційно-економічні форми втілення МПП.

Система міжнародного поділу праці та основні тенденції її розвитку в сучасних умовах. Міжнародна спеціалізація виробництва. Міжнародне виробниче кооперування.

Проблеми і передумови участі України в МПП.

Тема 6. Міжнародна торгівля як провідна форма міжнародних економічних відносин

Зростання ролі міжнародної торгівлі (МТ) на сучасному етапі. Міжнародна торгівля як форма МЕВ. Основні фактори зростання міжнародного товарообігу. Особливості розвитку МТ. Вплив НТР на структуру міжнародної торгівлі. Зміни в товарній структурі МТ. Стандартизація товарів на світовому ринку.

Регіональна структура (географічний розподіл) МТ. Структура світового товарообігу. Головні причини і наслідки збільшення взаємної торгівлі

економічно розвинених країн. Роль країн, що розвиваються, в МТ. Місце нових індустріальних країн (НК) у світовій торгівлі. Країни з перехідною економікою в МТ. Проблеми реструктуризації зовнішньої торгівлі нових незалежних держав (ННД).

Монополізація світової торгівлі. Види товарних ринків за ступенем монополізації. Закритий і відкритий сектори світового ринку, їхні особливості.

Ціноутворення на світовому ринку. ІНКОТЕРМС. Ціна як важливий показник кон'юнктури товарних ринків. Світова ціна, її ознаки. Ціноутворювальні фактори. Множинність цін на світовому ринку. Рівні світових цін. Інформаційна система світових цін товарних ринків. Проблеми нееквівалентного обміну. Поняття «умови торгівлі» і його економічний зміст.

Види і форми МТ. Зустрічна торгівля. Міжнародні торги (тендери). Міжнародні ярмарки і виставки. Міжнародні аукціони. Особливості біржової торгівлі, її еволюція, організація і функції. Біржові товари. Найбільші міжнародні товарні біржі, їх вплив на міжнародну торгівлю. Види біржових угод. Консигнаційна торгівля.

Особливості розвитку зовнішньоторговельної політики держав. Протекціонізм і лібералізація торгівлі. Лібералізація зовнішньої торгівлі – загальна проблема сучасних МЕВ.

Засоби зовнішньоторговельної політики. Вияви дискримінації в МТ. Регіональне торговельне співробітництво.

Регулювання міжнародних торговельних відносин. Діяльність міжнародних торговельних організацій. ГАТТ (Генеральна угода з тарифів і торгівлі) та ЮНКТАД (Конференція ООН з питань торгівлі й розвитку). Перетворення ГАТТ на Світову організацію торгівлі (СОТ). Значення торговельних угод у сучасних умовах. Діяльність Міжнародної торговельної палати.

Передумови й особливості участі України в МТ.

Тема 7. Міжнародні економічні відносини у сфері послуг

Значення світового ринку послуг, передумови його формування. Специфічні ознаки міжнародної торгівлі послугами, її динаміка, структура і географічні напрямки.

Секторальні ознаки розвитку міжнародних ринків послуг.

Міжнародні інжинірингові послуги. Міжнародний аутсорсинг. Міжнародні телекомунікаційні, фінансові, страхові послуги.

Туристичні послуги на світовому ринку. Міжнародні туристські потоки. Фактори розвитку міжнародного туризму.

Франчайзинг у системі міжнародних послуг. Регулювання умов використання товарних знаків, Мадридська угода про їх міжнародну реєстрацію.

Міжнародний лізинг, його види. Головні країни-експортери лізингових послуг. Значення міжнародного лізингу в МТ та міжнародній інвестиційній діяльності.

Роль транспорту у МЕВ. Види міжнародних сполучень. Міжнародні

перевезення. Міжконтинентальні та внутрішньоконтинентальні перевезення вантажів. Фактори вибору транспорту для міжнародних перевезень. Міжнародні пасажирські сполучення.

Регулювання міжнародних транспортних відносин міжнародними транспортними організаціями та конвенціями.

Регулювання МЄВ у сфері послуг. Роль та механізми регулювання міжнародної торгівлі послугами у форматі ГАТС.

Проблеми участі України в міжнародній торгівлі послугами.

Тема 8. Міжнародна інвестиційна діяльність і виробниче співробітництво

Загальні передумови розвитку міжнародної інвестиційної та виробничої діяльності. Міжнародний рух капіталу: суть, чинники, форми. «Інвестиційний клімат». Види зарубіжних інвестицій, їхні масштаби. Зміна частки головних економічних центрів у вивозі капіталів. Основні потоки міжнародного капіталообміну. Макроекономічні наслідки вивозу капіталу для країн-донорів та країн-реципієнтів. Вивіз капіталу як фактор інтенсифікації міжнародної і виробничої діяльності. Іноземні інвестиції в економіці України.

ТНК – головні суб'єкти міжнародної виробничої та інвестиційної діяльності, їх сутність і еволюція, сучасна стратегія. Типи монопольних об'єднань. Роль внутрішньокорпоративного обміну. Суперечності між ТНК і національно-державною формою політичної організації суспільства. Регулювання діяльності ТНК.

Роль фінансово-промислових груп (ФПГ) у розвитку міжнародного виробничого співробітництва.

Спільні підприємства (СП). Передумови й особливості розвитку спільного підприємництва. Організаційно-правові й економічні форми створення і функціонування СП. Масштаби, рівень і динаміка розвитку СП. Міжнародні стратегічні альянси (МСА). Роль МСА у сучасному науково-технічному міжнародному співробітництві. Вільні економічні зони (ВЕЗ). Класифікація ВЕЗ, особливості функціонування. Діяльність ВЕЗ у різних країнах.

Передумови розвитку міжнародної підприємницької діяльності в Україні.

Міжнародні фінансові ринки та рух капіталу. Міжнародні фінансові центри, передумови їхнього функціонування. Податкові гавані. Офшорні зони.

Регулювання міжнародної інвестиційної діяльності: суть, його цілі, інструменти.

Тема 9. Міжнародна міграція робочої сили

Поняття міжнародної міграції робочої сили, її економічна природа, рушійні сили й етапи розвитку. Масштаби, форми й основні тенденції розвитку сучасних міграційних процесів. Види міжнародної міграції. Міжнародний ринок спеціалістів високої кваліфікації («золотих комірців») і проблема «відпливу умів». Роль НТР у розвитку міграції робочої сили, наукових та інженерно-технічних кадрів. Соціально-економічні наслідки міжнародної трудової міграції.

Міжнародна міграція робочої сили і платіжні баланси країн.

Загальні закономірності створення світового ринку робочої сили, головні регіони і центри її міжнародного тяжіння й експорту. Міжнародні монополії і ринок праці. Форми і засоби експлуатації робочих-іммігрантів. Вплив міжнародної економічної інтеграції на інтернаціоналізацію ринку праці.

Державне і міжнародне регулювання трудової міграції. Міжнародна організація праці (МОП), Міжнародна організація з питань міграції (МОМ) та їхня роль у вирішенні питань безробіття і захисту прав трудящих. Програми стимулювання еластичності ринку праці і забезпечення зайнятості населення. Гнучкість ринку праці.

Проблеми трудової міграції і ринку робочої сили в Україні.

Тема 10. Міжнародний науково-технічний обмін

Передумови науково-технічного співробітництва (НТС). НТС як форма МЄВ. Традиційні і нові форми НТС країн світу. Вплив НТР на розвиток міжнародного НТС. Міжнародний рух технологій та механізм їхньої передачі. Спільні наукові дослідження. Міжнародні науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР). Обмін науково-технічними досягненнями і досвідом. Взаємні консультації з основних питань НТС. Розробка науково-технічних прогнозів. Співробітництво у галузі науково-технічної інформації, винахідництва та патентної справи. Спільні наукові дослідження щодо захисту навколишнього середовища, у медицині, освоєнні космосу і Світового океану. Напрями НТС – електронізація господарства, його автоматизація, нові види конструкційних матеріалів, біотехнології, атомна енергетика та ін.

Комерційний зміст науково-технічних відносин. Розвиток торгівлі ліцензіями і ноу-хау. Захист інтелектуальної власності.

Інтернаціоналізація НТС. Міжнародні науково-технічні програми. Проблеми НТС у діалозі Схід-Захід. Перспективи включення науково-технічного потенціалу України до міжнародних науково-технічних зв'язків.

Змістовний модуль 2. Валютно-фінансові та інституційні засади розвитку МЄВ в умовах глобалізації та міжнародної економічної інтеграції

Тема 11. Світова валютна система і міжнародні валютно-фінансові відносини

Національні, міжнародні і світова валютні системи, їх сутність, елементи. Поняття валюти та її види. Конвертованість валют. Валютний курс, його види. Валютний паритет. Котирування валют. Крос-курс. Валютні ринки та валютні операції. Принципи, форми та інструменти валютної політики держав з відкритою економікою.

Еволюція світової валютної системи. Паризька, Генуезька, Бреттон-Вудська і Ямайська валютні системи. Європейська валютна система в повоєнний період. Валютно-фінансова система країн ЄС. Роль долара як світової валюти. Еволюція ролі та перспективи золота в міжнародних валютно-фінансових

відносинах. Проблема диверсифікації міжнародних валютних резервів.

Механізм міжнародних розрахунків. Платіжний і розрахунковий баланси, їх структура. Платіжний баланс як індикатор взаємин національної економіки із зовнішнім світом. Методи регулювання платіжного балансу. Нестабільність міжнародних розрахунків і основні проблеми платіжних балансів країн світу.

Тема 12. Міжнародні кредитні відносини

Міжнародний кредит, його роль у світовій економіці, функції у сфері зовнішньоекономічних зв'язків. Сутність міжнародних кредитних відносин. Основні види кредитних угод. Умови надання кредитів. Кредитні міжбанківські ставки. Класифікація кредитів.

Передумови формування і розвиток світового ринку позичкових капіталів (СРПК), його функції. Різновидність операцій на СРПК. Світовий грошовий ринок і ринок цінних паперів. Операції сек'юритизації. Сутність та особливості розвитку євrorинку. Фактори розвитку євrorинку та його сектори. Валютна й інституціональна структура СРПК. Система СВІФТ.

Роль транснаціональних банків у розподілі та перерозподілі міжнародних позичкових ресурсів.

Регіональні зміни у сфері зовнішніх запозичень. Проблеми зовнішньої заборгованості у МEB. Форми, структура і масштаби зовнішньої заборгованості. Інструменти управління зовнішнім боргом країн. Проблема заборгованості і значення іноземних кредитів для економічного розвитку України.

Тема 13. Міжнародна економічна інтеграція

Міжнародна економічна інтеграція (МЕІ) – закономірність розвитку світового господарства і МEB. Сутність, цілі і значення МЕІ, основні ознаки. Передумови і фактори розвитку МЕІ як якісно нового рівня МEB. Головні учасники й організатори процесу МЕІ, його сучасні особливості. Форми МЕІ. Етапи формування міжнародних інтеграційних угруповань. Економічні ефекти інтеграції.

Регіональний характер МЕІ як її особливість. Регіональні інтеграційні об'єднання економічно розвинених країн. Об'єктивні передумови, політичні й економічні цілі, основні етапи розвитку західноєвропейської економічної інтеграції. Єдність економічної системи країн ЄС. Особливості розвитку аграрної сфери. Створення західноєвропейської моделі єдиного промислового і науково-технічного розвитку. Єдина науково-технічна політика. Інституціональна структура і політико-правові механізми ЄС. Політика ЄС відносно «третьох» країн та їх угруповань. Проблеми подальшого розширення ЄС. України й ЄС.

Європейська асоціація вільної торгівлі (ЄABТ). ЄС – ЄABТ.

Північноамериканська економічна інтеграція. Формування Північноамериканської зони вільної торгівлі (НАФТА). США у світових інтеграційних процесах. Глобальна політика США щодо процесів європейської економічної інтеграції. Особливості економічних відносин із країнами АТР.

Інтеграційні процеси в економіці країн, що розвиваються. Роль МЕІ у здійсненні НМЕП.

Особливості економічної інтеграції країн Латинської Америки. Розвиток регіональних і субрегіональних інтеграційних угруповань. Латиноамериканська асоціація інтеграції (ЛААІ). Андська група. Центральноамериканський спільний ринок (ЦАСР). Співробітництво Карибського басейну (КАРІКОМ). Спільний ринок країн Південного конусу. (МЕРКОСУР). Проблеми і перспективи створення системи колективних економічних дій у Латинській Америці.

Проблеми розвитку регіонального економічного співробітництва в Африці. Основні економічні угруповання країн Африки. Економічне співробітництво західноафриканських держав (ЕКОВАС). Митний і економічний союз Центральної Африки (ЮДЕАК), його трансформація на економічний і валютний союз Центральної Африки (ЕВСЦА). Спільний ринок країн Магрибу. Спільний ринок Східної і Південної Африки (КОМЕСА). Співробітництво розвитку Півдня Африки (САДК). Проблеми формування Африканського економічного співробітництва (АФЕС).

Особливості розвитку економічної інтеграції в країнах Азії. Асоціація країн Південно-східної Азії (АСЕАН). Асоціація регіонального співробітництва Південної Азії (СААРК). Азійсько-Тихоокеанське економічне співробітництво (АТЕС). Рада співробітництва арабських держав Перської затоки (РСАДПЗ).

Проблеми розвитку економічної інтеграції в східноєвропейських країнах у нових умовах переходу до ринкової економіки, створення нової моделі економічної інтеграції. Східноєвропейське співробітництво і вільна торгівля (СЄВТ). Вишеградська група. Центральноєвропейська асоціація вільної торгівлі (ЦЕФТА). «Карпатський єврорегіон». Чорноморське економічне співтовариство. Економічний союз країн СНД. Єдиний економічний простір (ЄЕП). Центральноазійське економічне співробітництво (ЦАЕС) ГУАМ. Євразійське економічне співробітництво (ЄврАзЕС). Шанхайська організація співробітництва (ШОС).

Україна в світових та регіональних інтеграційних процесах.

Тема 14. Міжнародні економічні організації у багатосторонньому економічному співробітництві і регулюванні міжнародних економічних відносин

Поняття «міжнародні економічні організації» (МЕО). Роль МЕО в системі МЄВ. МЕО як вияв тенденції багатостороннього економічного співробітництва. Головні функції, принципи і методи діяльності МЕО, механізм управління, фінансові кошти. Участь країн у МЕО як одна з форм реалізації її суверенітету. Сучасна система МЕО, їх класифікація.

Економічна діяльність ООН, її рівні. Система головних органів ООН. Генеральна асамблея. Економічна і соціальна рада ООН (ЕКОСОР). Програми ООН. Регіональні комісії ООН з соціальних і економічних питань. МЕО поза системою ООН. Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР). «Велика вісімка».

Група Світового банку, мета створення, функції, структура. Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР). Міжнародна фінансова корпорація (МФК). Міжнародна асоціація розвитку (МАР). Багатостороннє інвестиційно-гарантійне агентство (БАГІ).

Міжнародний валютний фонд (МВФ) як одна з головних фінансових організацій: компетенція, фінансові кошти, організаційна структура, особливості кредитної діяльності. Фонди МВФ. Програми МВФ в Україні.

Банк міжнародних розрахунків (БМР) у системі регулювання валютно-кредитних відносин. Група десяти («Паризький клуб»). Лондонський клуб.

Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР). Головні напрями діяльності ЄБРР в Україні. Європейський інвестиційний банк (ЄІБ), особливості його діяльності.

Регіональні банки реконструкції та розвитку в Африці. Азії, Латинській Америці, їх роль в економічному розвитку країн, що розвиваються.

Міждержавні загальноекономічні та політичні організації країн, що розвиваються. Організація американських держав (ОАД). Організація африканської єдності (ОАЄ) та її правонаступник Африканський союз (АС). Організація «Ісламська конференція» (ОІК). Ліга арабських держав (ЛАД).

Міждержавні галузеві організації. Організація держав – експортерів нафти (ОПЕК) та її арабська група (ОАПЕК). Рада з нафти (АСКОПЕ). Асоціація судновласників (ФАСАЗ). Асоціація вантажовідправників. Міждержавні організації у галузі сільського господарства (кофе, какао, банани, цукор та ін.), у галузі промисловості та будівництва (залізо і сталь, боксити, олово, мідь та ін.).

Міжнародні об'єднання підприємців. Україна і міжнародні економічні організації.

Тема 15. Проблеми інтеграції України до системи світогосподарських зв'язків

Необхідність і значення інтеграції України до СГ і МЄВ. Передумови входження України до світового економічного простору. Проблеми економічної безпеки. Трансформація структури зовнішньої торгівлі. Реалізація конкурентних переваг. Україна в міжнародних інвестиційних відносинах. Стабілізація виробництва та його структурна перебудова, залучення іноземних інвестицій. Створення конкурентного середовища. Досягнення експортно-імпоротної збалансованості. Зменшення рівня бартерного обміну.

Національні економічні інтереси України у сфері МЄВ: регіональні, субрегіональні і локальні. Головні напрями розвитку МЄВ: розвиток двосторонніх міжнародних відносин, розширення участі в європейському регіональному співробітництві, співробітництво в межах СНД, членство у міжнародних організаціях. Пріоритети України в регіональному співробітництві. Проблеми співробітництва з ЄС. Нові регіональні напрями зовнішньоекономічних зв'язків України. Україна – член СОТ: зовнішні детермінанти економічного розвитку країни. Переваги та загрози лібералізації внутрішнього ринку та зовнішньої торгівлі.

Дисципліни, вивчення яких обов'язково передує цій дисципліні:

«Актуальні економічні проблеми національно господарства, регіонів та підприємств» та «Сучасні економічні теорії в контексті європейської інтеграції», «Іноземна мова для наукового та ділового спілкування».

Міжпредметні зв'язки:

«Методологія наукових досліджень та інтелектуальна власність».

4.2. Структура навчальної дисципліни

4.2.1. Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт														Форми та методи контролю знань
	денна форма							заочна форма							
	усього	аудиторна					С.р.	усього	аудиторна					С.р.	
		у тому числі							у тому числі						
лекції		сем	пр	лаб	інд	лекції			сем	пр	лаб	інд			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Модуль 1															
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади та форми розвитку міжнародних економічних відносин															
Тема 1. Предмет і завдання дисципліни «Міжнародні економічні відносини»	4						2	4							АР: вибіркове усне опитування; доповіді з презентацією СР: огляд додаткової літератури; складання глосарію ІНДЗ: презентація за темою
Тема 2. Світове господарство (СГ) та особливості його розвитку. Типологія країн світу і роль окремих їх угруповань у СГ і	6						6	6							АР: вибіркове усне опитування; доповіді з презентацією СР: огляд

МЕВ														додаткової літератури; складання глосарію ІНДЗ: презентація за темою
Тема 3. МЕВ у системі світового господарства і проблеми їх розвитку	6					4	6							АР: вибіркове усне опитування; доповіді з презентацією СР: огляд додаткової літератури; складання глосарію ІНДЗ: презентація за темою
Тема 4. Еволюційні періоди формування МЕВ	6			2		4	6							АР: вибіркове усне опитування; доповіді з презентацією СР: огляд додаткової літератури; складання глосарію ІНДЗ: презентація за темою
Тема 5. Міжнародний поділ праці та кооперація виробництва	6	2				4	6							АР: вибіркове усне опитування; доповіді з презентацією СР: огляд додаткової літератури; складання глосарію ІНДЗ: презентація за темою

Тема 6. Міжнародна торгівля як провідна форма міжнародних економічних відносин	6	2					4	6						АР: вибіркове усне опитування; доповіді з презентацією СР: огляд додаткової літератури; складання глосарію ІНДЗ: презентація за темою
Тема 7. Міжнародні економічні відносини у сфері послуг	6			2			4	6						АР: вибіркове усне опитування; доповіді з презентацією СР: огляд додаткової літератури; складання глосарію ІНДЗ: презентація за темою
Тема 8. Міжнародна інвестиційна діяльність і виробниче співробітництво	6	2		2			4	6						АР: вибіркове усне опитування; доповіді з презентацією СР: огляд додаткової літератури; складання глосарію ІНДЗ: презентація за темою
Тема 9. Міжнародна міграція робочої сили	6			2			4	6						АР: вибіркове усне опитування; доповіді з презентацією ю

															СР: огляд додаткової літератури; складання глосарію ІНДЗ: презентація за темою
Тема 10. Міжнародний науково- технічний обмін	6	2					4	6							АР: вибіркове усне опитування; доповіді з презентацією ю СР: огляд додаткової літератури; складання глосарію ІНДЗ: презентація за темою
Модульний контроль															
Разом за змістовим модулем 1	58	10		8			40	58	2		2			54	
Змістовий модуль 2. Валютно-фінансові та інституційні засади розвитку МЕВ в умовах глобалізації та міжнародної економічної інтеграції															
Тема 11. Світова валютна система і міжнародні валютно- фінансові відносини	6						4	6							АР: вибіркове усне опитування; доповіді з презентацією ю СР: огляд додаткової літератури; складання глосарію ІНДЗ: презентація за темою
Тема 12. Міжнародні кредитні відносини	6			2			4	6							АР: вибіркове усне опитування; доповіді з презентацією

															презентація за темою
Модульний контроль															
Разом за змістовим модулем 2	32	6		6			20	32	2		2			16	
Усього годин	90	16		14			60	90	4	4				82	

4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни «МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ»

Разом: 90 год, лекції – 16 год, семінарські заняття – 14 год, індивідуальні заняття – ____ год, самостійна робота – 60 год, підсумковий контроль – 2 год

Модулі	Змістовий модуль 1										Змістовий модуль 2					
Назва модуля	Теоретичні засади та форми розвитку міжнародних економічних відносин										Валютно-фінансові та інституційні засади розвитку МЕВ в умовах глобалізації та міжнародної економічної інтеграції					
Кількість балів за модуль																40 балів
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Теми лекцій	Тема 1-2. Предмет і завдання дисципліни «Міжнародні економічні відносини». Світове господарство (СГ) та особливості його розвитку. Типологія країн світу і роль окремих їх угруповань у СГ і МЕВ				Тема 5. Міжнародний поділ праці та кооперація виробництва	Тема 6. Міжнародна торгівля як провідна форма міжнародних економічних відносин		Тема 8. Міжнародна інвестиційна діяльність і виробниче співробітництво			Тема 10. Міжнародний науково-технічний обмін	Тема 11-12. Світова валютна система і міжнародні валютно-фінансові відносини. Міжнародні кредитні відносини.		Тема 13. Міжнародна економічна інтеграція	Тема 14. Міжнародні економічні організації у багатосторонньому економічному співробітництві і регулюванні міжнародних економічних відносин	
Теми семінарських занять																
Теми практичних занять			Тема 3-4. МЕВ у системі світового господарства і проблеми їх розвитку. Еволюційні періоди				Тема 7. Міжнародні економічні відносини	Тема 8. Міжнародна інвестиційна діяльність	Тема 9. Міжнародна міграція робочої			Тема 12. Міжнародні кредитні	Тема 13. Міжнародна економічна		Тема 15. Проблеми інтеграції України до системи світогоспод	

			формування МЕВ. 10 балів				ини у сфері послуг 10 балів	і виробниче співробітництво 10 балів	сили 10 балів			відносини 10 балів	інтеграція 10 балів		арських зв'язків 10 балів
Теми лабораторних занять															
Самостійна робота	Тема 1. Предмет і завдання дисципліни «Міжнародні економічні відносини». 5 балів	Тема 2. Світове господарство (СГ) та особливості його розвитку. Типологія країн світу і роль окремих їх угруповань у СГ і МЕВ 5 балів	Тема 3. МЕВ у системі світового господарства і проблеми їх розвитку 5 балів	Тема 4. Еволюційні періоди формування МЕВ. 5 балів	Тема 5. Міжнародний поділ праці та кооперація виробництва 5 балів	Тема 6. Міжнародна торгівля як провідна форма міжнародних економічних відносин 5 балів	Тема 7. Міжнародні економічні відносини у сфері послуг 5 балів	Тема 8. Міжнародна інвестиційна діяльність і виробниче співробітництво 5 балів	Тема 9. Міжнародна міграція робочої сили 5 балів	Тема 10. Міжнародний науково-технічний обмін 5 балів	Тема 11. Світова валютна система і міжнародні валютно-фінансові відносини. 5 балів	Тема 12. Міжнародні кредитні відносини 5 балів	Тема 13. Міжнародна економічна інтеграція 5 балів	Тема 14. Міжнародні економічні організації у багатосторонньому економічному співробітництві і регулюванні міжнародних економічних відносин 5 балів	Тема 15. Проблеми інтеграції України до системи світогосподарських зв'язків 5 балів
Види поточного контролю (Тести)	10 балів										10 балів				
ІНДЗ	15 балів										15 балів				
у т.ч. додаткові курси за															

тематик ою дисципл іни (неформ альна освіта)															
Види поточно го контрол ю	Модульна контрольна робота (10 балів)										Модульна контрольна робота (10 балів)				
Підсумк овий контрол ь	Екзамен														

4.3. Форми організації занять

4.3.1. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

4.3.2 Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади та форми розвитку міжнародних економічних відносин		
1	Тема 3-4. МЕН у системі світового господарства і проблеми їхнього розвитку. Еволюційні періоди формування МЕН	2
2	Тема 7. Міжнародні економічні відносини у сфері послуг	2
3	Тема 8. Міжнародна інвестиційна діяльність і виробниче співробітництво	2
4	Тема 9. Міжнародна міграція робочої сили	2
Змістовий модуль 2. Валютно-фінансові та інституційні засади розвитку МЕН в умовах глобалізації та міжнародної економічної інтеграції		
1	Тема 12. Міжнародні кредитні відносини	2
2	Тема 13. Міжнародна економічна інтеграція	2
3	Тема 15. Проблеми інтеграції України до системи світогосподарських зв'язків	2
Всього годин		14

4.3.3. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		

Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
54 – 60 та більше	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
45 – 53	<i>добре</i>	4	BC	<i>добре</i>
36 – 44	<i>задовільно</i>	3	DE	<i>задовільно</i>
21 – 35	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 20		2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

4.3.4. Курсова робота

Не передбачено програмою

4.3.5. Індивідуальна навчально-дослідна робота (навчальний проєкт)

Індивідуальна навчально-дослідна робота (ІНДР) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності здобувача освіти, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання здобувачем освіти ІНДР прилюдним захистом навчального проєкту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу – це вид науково-дослідної роботи здобувача освіти, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- ✓ конспект із теми (модуля) за заданим планом (2 бали);
- ✓ конспект із теми (модуля) за планом, який здобувач освіти розробив самостійно (3 бали);

- ✓ анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, тематичні розвідки (**3 бали**);
- ✓ повідомлення з теми, рекомендованої викладачем (**2 бали**);
- ✓ повідомлення з теми (без рекомендації викладача): сучасні відкриття з теми, аналіз інформації, самостійні дослідження (**3 бали**);
- ✓ дослідження різноманітних питань з тематики дисципліни у вигляді есе (**5 балів**);
- ✓ проходження додаткового(-их) курсу(-ів) (неформальна освіта) з тематики дисципліни (**5 балів за один, 15 – за всі**);
- ✓ дослідження з тематики дисципліни у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу) –**15 балів**.

Орієнтовна структура ІНДЗ– науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Тематика ІНДЗ

1. Сутність та головні форми міжнародного поділу праці.
2. Фактори, що обумовлюють розвиток міжнародного поділу праці.
3. Види міжнародної спеціалізації.
4. Види міжнародної кооперації.
5. Показники міжнародної спеціалізації.
6. Сутність, передумови і форми міжнародних інтеграційних угруповань.
7. ЄС як найбільш розвинуте інтеграційне об'єднання в світовому господарстві.
8. Інтеграційні процеси в Північній Америці (НАФТА).
9. Особливості розвитку інтеграційних процесів в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні (АТЕС)
10. Специфіка економічної інтеграції країн, що розвиваються.
11. Участь України в регіональних інтеграційних процесах.
12. Сутність, головні форми та показники міжнародної торгівлі.
13. Розвиток товарної структури та географічного розподілу міжнародної торгівлі.
14. Міжнародна торгівля послугами.
15. Зовнішня торгівля України.
16. Теорія абсолютних переваг А. Сміта.
17. Теорія порівняльних переваг Д. Рікардо.
18. Теорія Хекшера-Оліна-Самуельсона.
19. Парадокс В. Леонтьєва.
20. Неофакторні моделі міжнародної торгівлі.
21. Неотехнологічні моделі міжнародної торгівлі.
22. Сутність зовнішньоекономічної політики, її головні напрями.
23. Особливості зовнішньоекономічної політики окремих країн та угруповань.
24. Тарифні і нетарифні методи зовнішньоекономічної політики.
25. Проблеми економічної безпеки.
26. Національні економічні інтереси України у сфері МЕВ: регіональні, субрегіональні і локальні.

Критерії оцінювання ІНДЗ

(дослідження у вигляді реферату)

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	3 бали
2.	Складання плану реферату	2 бали
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	5 балів
4.	Дотримання правил реферування наукових публікацій	3 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	4 бали
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел, посилання	3 бали
Разом		20 балів

Оцінка за ІНДЗ у вигляді реферату: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
18 – 20	<i>відмінно</i>	5	A	відмінно
15 – 17	<i>добре</i>	4	BC	добре
10 – 15	<i>задовільно</i>	3	DE	задовільно
0 – 9	<i>незадовільно</i>	2	FX	незадовільно з можливістю повторного виконання

4.3.6. Теми самостійної роботи здобувачів освіти

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади та форми розвитку міжнародних економічних відносин		
1	Тема 1. Предмет і завдання дисципліни «Міжнародні економічні відносини»	2
2	Тема 2. Світове господарство (СГ) та особливості його розвитку. Типологія країн світу і роль окремих їхніх угруповань у СГ і МЕВ	6
3	Тема 3. МЕВ у системі світового господарства і проблеми їх розвитку	4
4	Тема 4. Еволюційні періоди формування МЕВ	4
5	Тема. 5. Міжнародний поділ праці та кооперація виробництва	4
6	Тема 6. Міжнародна торгівля як провідна форма міжнародних економічних відносин	4
7	Тема 7. Міжнародні економічні відносини у сфері послуг	4
8	Тема 8. Міжнародна інвестиційна діяльність і виробниче співробітництво	4
9	Тема 9. Міжнародна міграція робочої сили	4
10	Тема 10. Міжнародний науково-технічний обмін	4
Змістовий модуль 2. Валютно-фінансові та інституційні засади розвитку МЕВ в умовах глобалізації та міжнародної економічної інтеграції		
1	Тема 11. Світова валютна система і міжнародні валютно-фінансові відносини	4
2	Тема 12. Міжнародні кредитні відносини	4
3	Тема 13. Міжнародна економічна інтеграція	4
4	Тема 14. Міжнародні економічні організації у багатосторонньому економічному співробітництві і регулюванні міжнародних економічних відносин	4
5	Тема 15. Проблеми інтеграції України до системи світогосподарських зв'язків	4
Всього годин		60

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Теоретичні засади та форми розвитку міжнародних економічних відносин			
Тема 1. Предмет і завдання дисципліни «Міжнародні економічні відносини» (2 год)	Практичне заняття, підсумкова модульна контрольна робота, екзамен		I
Тема 2. Світове господарство (СГ) та особливості його розвитку. Типологія країн світу і роль окремих їхніх угруповань у СГ і МЕВ (6 год)	Практичне заняття, підсумкова модульна контрольна робота, екзамен		II-III
Тема 3. МЕВ у системі світового господарства і проблеми їхнього розвитку (4 год)	Практичне заняття, підсумкова модульна контрольна робота, екзамен		III-IV
Тема 4. Еволюційні періоди формування МЕВ (4 год)	Практичне заняття, підсумкова модульна контрольна робота, екзамен		IV-V
Тема 5. Міжнародний поділ праці та кооперація виробництва (4 год)	Практичне заняття, підсумкова модульна контрольна робота, екзамен		V
Тема 6. Міжнародна торгівля як провідна форма міжнародних економічних відносин (4 год)	Практичне заняття, підсумкова модульна контрольна робота, екзамен		V-VI
Тема 7. Міжнародні економічні відносини у сфері послуг (4 год)	Практичне заняття, підсумкова модульна контрольна робота,		VI

	екзамен		
Тема 8. Міжнародна інвестиційна діяльність і виробниче співробітництво (4 год)	Практичне заняття, підсумкова модульна контрольна робота, екзамен		VII
Тема 9. Міжнародна міграція робочої сили (4 год)	Практичне заняття, підсумкова модульна контрольна робота, екзамен		VII-VIII
Тема 10. Міжнародний науково-технічний обмін (4 год)	Практичне заняття, підсумкова модульна контрольна робота, екзамен		VIII-IX
<i>Всього: 40 год.</i>	<i>Всього: 20 балів</i>		
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Валютно-фінансові та інституційні засади розвитку МЄВ в умовах глобалізації та міжнародної економічної інтеграції			
Тема 11. Світова валютна система і міжнародні валютно-фінансові відносини (4 год)	Практичне заняття, підсумкова модульна контрольна робота, екзамен		X-XI
Тема 12. Міжнародні кредитні відносини (4 год)	Практичне заняття, підсумкова модульна контрольна робота, екзамен		XII
Тема 13. Міжнародна економічна інтеграція (4 год)	Практичне заняття, підсумкова модульна контрольна робота, екзамен		XIII
Тема 14. Міжнародні економічні організації у багатосторонньому економічному співробітництві і регулюванні міжнародних економічних відносин (4 год)	Практичне заняття, підсумкова модульна контрольна робота, екзамен		XIV

Тема 15. Проблеми інтеграції України до системи світогосподарських зв'язків (4 год)	Практичне заняття, підсумкова модульна контрольна робота, екзамен		XV
<i>Всього: 20 год</i>	<i>Всього: 10 балів</i>		
<i>Разом: 60 год</i>	<i>Разом: 30 балів</i>		

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

□ *словесні*: лекція (традиційна, проблемна тощо) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація PowerPoint), семінари, пояснення, розповідь, бесіда;

□ *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація;

□ *практичні*: вправи.

2. *За логікою передачі і сприйняття навчальної інформації*: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. *За ступенем самостійності мислення*: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. *За ступенем керування навчальною діяльністю*: під керівництвом викладача; самостійна робота здобувачів освіти із книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

З метою більш ефективної активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти при вивченні навчальної дисципліни «МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ» можуть використовуватись: лекції з проблемних питань, робота в малих групах, семінари-дискусії, презентації тощо.

Кожен з видів методики застосовується викладачем на власний розсуд. При цьому, слід враховувати рівень підготовленості групи, кількість здобувачів освіти, їх бажання брати участь в тому чи іншому виді методики активізації процесу навчання, а також особливості конкретної дисципліни.

Лекції з проблемних питань покликані сприяти розвитку логічного мислення здобувачів освіти і характеризуються тим, що коло питань теми може обмежуватися двома-трьома ключовими моментами, увага здобувачів освіти концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів з роздачею під час лекцій друкованого матеріалу та виділенням головних висновків з питань, що розглядаються. При читанні лекцій можуть даватись питання для самостійного їх осмислення.

Робота в малих групах проводиться з метою активізації навчання при проведенні семінарських і практичних занять. Це так звані групи психологічного

комфорту, де кожен учасник відіграє особливу роль і певними своїми індивідуальними якостями та знаннями доповнює інших. Використання цієї технології дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливість для участі кожного здобувача освіти в роботі за метою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду спілкування. Така форма навчання використовується також з метою більш ґрунтовного засвоєння матеріалу, загострення уваги на особливо важливих аспектах, що містять в собі винесені на розгляд проблемні питання.

Семінари-дискусії (колоквіуми) проводяться для того, щоб сприяти обміну думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвинути мислення, допомагати формуванню поглядів і переконань, виробити вміння формулювати думки й висловлювати їх, вміння прислухатись до точки зору опонентів і «чути їх», навчитись оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Презентації проводяться у формі виступів за результатами виконання письмових завдань, з науково-навчальними тезами, рефератами, доповідями перед аудиторією тощо, де також доцільно використовувати для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, демонстрації нових наукових поглядів, оригінальних висновків та пропозицій.

5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

5.3. Інклюзивні методи навчання

1. Методи формування свідомості: бесіда, диспут, лекція, приклад, пояснення, переконання.

2. Метод організації діяльності та формування суспільної поведінки особистості: вправи, привчання, виховні ситуації, приклад.

3. Методи мотивації та стимулювання: вимога, громадська думка. Вважаємо, що неприпустимо застосовувати в інклюзивному вихованні методи емоційного стимулювання – змагання, заохочення, переконання.

4. Метод самовиховання: самопізнання, самооцінювання, саморегуляція.

5. Методи соціально-психологічної допомоги: психологічне консультування, аутотренінг, стимуляційні ігри.

6. Спеціальні методи: патронат, супровід, тренінг, медіація.

7. Спеціальні методи педагогічної корекції, які варто використовувати для цілеспрямованого виправлення поведінки або інших порушень, викликаних спільною причиною. До спеціальних методів корекційної роботи належать: суб'єктивно-прагматичний метод, метод заміщення, метод «вибуху», метод природних наслідків і трудовий метод.

Методика навчання (як система) – організований набір методів, прийомів, засобів і форм навчання, який використовується для досягнення освітніх цілей.

Методика є структурованим застосуванням методів – організоване використання різних методів і прийомів, яке обумовлено специфікою освітнього процесу або діяльності. Вона описує як саме, в якій послідовності і в яких умовах застосовуються певні методи для досягнення результату.

Методика навчання може включати в себе різні методи, стратегії, підходи, засоби навчання (аудіовізуальні матеріали, інтернет-ресурси, дидактичні ігри тощо) і системи організації роботи (до прикладу: поетапне вивчення лексики, розвиток навичок письмового та усного мовлення).

Методика викладання навчальної дисципліни – вибір викладачем та застосування методів для ефективного засвоєння матеріалу здобувачами освіти.

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями здоров'я має важливі відмінності, які враховують індивідуальні потреби кожного типу порушень і передбачає модифікацію форм роботи та типів завдань для таких здобувачів освіти.

Кожен тип інвалідності має свої специфічні потреби, і тому підхід до навчання має бути адаптованим, щоб забезпечити максимальну ефективність для здобувачів освіти. Враховуючи різні види порушень (порушення слуху, зору, рухової активності, когнітивні порушення тощо), методика вивчення буде різною. Використання адаптованих технологій, інклюзивних методів та індивідуальних підходів дозволяє забезпечити ефективне навчання для всіх здобувачів освіти, незалежно від типу інвалідності.

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями слуху

Для здобувачів освіти з порушеннями слуху основним викликом є відсутність або обмеження слухового сприйняття, що може ускладнити процес вивчення мови через усне спілкування та аудіоматеріали. Адаптованими методиками є:

Жестова мова: Якщо здобувач освіти має порушення слуху та використовує жестову мову як основний засіб комунікації, то вивчення дисципліни проводиться через переклад на жестову мову (із залученням відповідного спеціаліста чи фрагментів відео із дублюючим перекладом на жестову мову), зокрема для усного компоненту. Програми з навчання для таких здобувачів освіти можуть включати використання перекладачів жестової мови під час лекцій.

Субтитри: Всі відеоматеріали, які використовуються на заняттях (фільми, навчальні відео), мають субтитри, що дозволяє здобувачам освіти з порушеннями слуху ознайомлюватися з мовними структурами та словником.

Адаптовані навчальні матеріали: Використання візуальних методів, таких як ілюстрації, діаграми, картки з лексикою, допомагає краще засвоювати матеріал. Також створюються текстові файли або аудіоматеріали з субтитрами

для покращення розуміння контексту.

Практика усного мовлення через письмове спілкування: Оскільки здобувачі освіти не чують мовлення, замість усної практики для такої категорії здобувачів освіти фокусується увага на письмових завданнях, інтерактивних тестах і вправах, що включають роботу з текстами (письмові відповіді, розпізнавання лексики та граматики через текст).

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями зору

У здобувачів освіти з порушеннями зору основною проблемою є труднощі з візуальним сприйняттям інформації, тому методика навчання адаптована до аудіо- та тактильних матеріалів.

Технології для читання з екрану: Використання програм для читання з екрану, таких як JAWS або NVDA, дозволяє здобувачам освіти з порушеннями зору слухати текстовий матеріал. Це забезпечує доступ до електронних підручників, презентацій та інших навчальних ресурсів.

Адаптація навчальних матеріалів: Усі текстові матеріали надаються у форматі для читання з екрану або у шрифті Брайля. Це дає можливість здобувачам освіти не тільки читати, але й активно працювати з навчальними матеріалами.

Озвучення текстів: Використання спеціальних додатків для озвучування текстів або аудіокниг допомагає здобувачам освіти вивчати нові слова та фрази на слух, а також слухати приклади правильного вимовляння.

Аудіовізуальні завдання: Для таких здобувачів освіти використовуються аудіовправи, зокрема з вимови та слухової практики. Це дозволяє розвивати навички аудіювання та вимови, хоча й без візуального сприйняття.

Інтерактивні вправи на слух: Заняття включають завдання, орієнтовані на слухове сприйняття мови (завдання на розпізнавання вимови, на відмінності в інтонації, акценті тощо).

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями опорно-рухового апарату

Здобувачі освіти з порушеннями опорно-рухового апарату, як правило, мають фізичні обмеження, які можуть вплинути на їхню здатність використовувати традиційні навчальні засоби, але їхні когнітивні та мовні навички, як правило, не порушені. З цією метою освітній процес відповідно адаптований для зручності та доступності.

Онлайн-навчання та доступ до цифрових матеріалів: Онлайн платформи дозволяють здобувачам освіти з порушеннями опорно-рухового апарату навчатися без необхідності фізичного перебування в аудиторії, а також допомагають уникнути труднощів із переміщенням.

Інтерфейси з підтримкою доступу: Використання програмного забезпечення та навчальних платформ, що підтримують голосові команди або дають можливість здійснювати навчання за допомогою спеціальних пристроїв

для вводу (як-от пристрої для управління комп'ютером через рухи очей чи голови).

Адаптація завдань для письмових відповідей: Враховуючи фізичні обмеження, здобувачі освіти можуть використовувати голосові помічники для виконання завдань або адаптовані клавіатури та інші технології для зручного введення тексту. Також враховується обсяг письмових завдань та швидкість проходження онлайн тестів, написання підсумкових робіт.

Методика навчання для здобувачів освіти з когнітивними порушеннями

Когнітивні порушення можуть включати труднощі з пам'яттю, увагою, сприйняттям інформації. Здобувачі освіти з такими порушеннями потребують адаптованих методик навчання, щоб забезпечити доступність матеріалу та поступове засвоєння нової інформації.

Розбиття матеріалу на малі блоки: Заняття структуруються (матеріал поділяється на малі частини), що дозволяє легше засвоювати інформацію та допомагає зберігати увагу на кожному етапі навчання.

Часті повторення та практичні вправи: Регулярне повторення пройденого матеріалу, використовуючи ігрові методи чи інші інтерактивні вправи.

Візуальні допоміжні засоби: Використання карток із лексикою, діаграм, малюнків допомагає здобувачам освіти з когнітивними порушеннями краще засвоювати мову.

Мультисенсорні підходи: Для здобувачів освіти з когнітивними порушеннями використовуються різні сенсорні канали (слух, зір, дотик), щоб стимулювати запам'ятовування та розуміння.

Методика навчання для здобувачів освіти із психічними порушеннями

Психічні порушення можуть включати депресії, тривожні розлади, посттравматичний стресовий синдром тощо, які можуть негативно впливати на здатність до концентрації, мотивацію та емоційний стан під час навчання.

Індивідуальний підхід: здобувачі освіти з психічними порушеннями потребують більш гнучкого підходу, наприклад, менших навантажень, частих перерв або персоналізованих уроків.

Підтримка в навчанні через терапевтичні методи: Залучення психологів або консультантів до освітнього процесу допомагає здобувачам освіти подолати емоційні труднощі.

Створення безпечного та підтримуючого середовища: Створення атмосфери довіри та підтримки, де здобувач освіти може вільно звернутися за допомогою або адаптувати темп навчання до своїх потреб.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Навчальна дисципліна оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається з одного модуля.

Результати навчальної діяльності здобувачів освіти оцінюються за 100-бальною шкалою в кожному семестрі окремо.

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки здобувачам освіти, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання успішності здобувачів освіти, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу здобувача освіти на семінарських, практичних, лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує здобувач освіти за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань здобувачів освіти здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Оцінка	Критерії оцінювання
<i>«відмінно»</i>	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
<i>«добре»</i>	Ставиться за вияв здобувачем освіти повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді здобувача освіти наявні незначні помилки.
<i>«задовільно»</i>	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхневу обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але здобувач освіти спроможний усунути їх із допомогою викладача.
<i>«незадовільно»</i>	Виставляється здобувачу освіти, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхнева, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться здобувачеві освіти, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу освіти без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		екзамен	залік		
90 – 100	<i>відмінно</i>	5	<i>зараховано</i>	A	<i>відмінно</i>
82 – 89	<i>добре</i>	4		B	<i>добре (дуже добре)</i>
75 – 81	<i>добре</i>	4		C	<i>добре</i>
64 – 74	<i>задовільно</i>	3		D	<i>задовільно</i>
60 – 63	<i>задовільно</i>	3		E	<i>задовільно (достатньо)</i>
35 – 59	<i>незадовільно</i>	2	<i>не зараховано</i>	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 34	<i>незадовільно</i>	2		F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.2. Система оцінювання роботи здобувачів освіти упродовж семестру

Вид діяльності здобувача освіти	Максимальна кількість балів за	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
I. Обов'язкові					
1.1. Відвідування лекцій	1	5	5	3	3
1.2. Відвідування семінарських і практичних занять	1	4	4	3	3
1.3. Робота на семінарському і практичному занятті	5	5	25	3	15
1.4. Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)					
1.5. Виконання завдань для самостійної роботи	10		10		10
1.6. Виконання модульної роботи	10	1	10	1	10
1.7. Виконання індивідуальних завдань (ІНДЗ)	30				30
Разом					
Максимальна кількість балів за обов'язкові види роботи: 60					
II. Вибіркові					

Виконання завдань для самостійного опрацювання					
2.1. Складання ситуаційних завдань із різних тем курсу	5	2	10	2	10
2.2. Огляд літератури з конкретної тематики	5	2	10	2	10
2.3. Складання ділової гри з конкретним прикладним матеріалом з будь-якої теми курсу	5	1	5	1	5
2.4. Підготовка наукової статті з будь-якої теми курсу	10	1	10	1	10
2.5. Участь у науковій студентській конференції	5	1	5	1	5
2.6. Дослідження українського чи закордонного досвіду	5	1	5	1	5
Разом					
Максимальна кількість балів за вибіркові види роботи: 10					
Всього балів за теоретичний і практичний курс: 70					

7. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Предмет міжнародних економічних відносин.
2. Поняття та структура світового господарства.
3. Макроекономічні показники розвитку світового господарства.
4. Форми та рівні розвитку МЕВ.
5. Середовище МЕВ, його структуризація та особливості.
6. Рівні, інститути і механізм, за допомогою яких здійснюється правове регулювання МЕВ.
7. Національні економіки та їх систематизація за регіональними, організаційними, економічними та соціально-економічними ознаками.
8. Тенденції глобалізації та реглобалізації у МЕВ.
9. Визначення світового ринку. Його відмінності від національного та внутрішнього ринків.
10. Загальна структура світового ринку.
11. Сутність та головні форми міжнародного поділу праці.
12. Фактори, що обумовлюють розвиток міжнародного поділу праці.
13. Види міжнародної спеціалізації.
14. Види міжнародної кооперації.
15. Порівняльні і конкурентні переваги економіки України в міжнародному розподілі праці.
16. Основні напрямки міжнародного виробничого співробітництва.
17. Суть та форми проявлення інтернаціоналізації господарського життя.
18. Міжнародне науково-технічне співробітництво: зміст і види.
19. Регіональні і світогосподарські зв'язки України.
20. Сутність, передумови і форми міжнародних інтеграційних угруповань.
21. Мета створення і склад ЄС. Логіка розвитку ЄС.
22. Суть Маастрихських угод у межах ЄС.
23. Інтеграційні процеси в Північній Америці. (НАФТА).
24. ТНК та їхня роль у міжнародній економіці.
25. Необхідність інтеграції України в систему світогосподарських зв'язків.

26. Характеристика сучасної інфраструктури МЄВ та її головних складових.
27. Особливості міжнародної торгівлі як форми МЄВ.
28. Показники масштабів, структури, динаміки та результативності міжнародної торгівлі.
29. Зовнішня, міжнародна та світова торгівля.
30. Види та методи міжнародної торгівлі.
31. Конкурентні переваги М. Портера.
32. Світовий ринок послуг.
33. Тарифне і нетарифне регулювання міжнародних торгово-економічних відносин.
34. Україна на світовому ринку товарів і послуг.
35. Сутність і основні види міжнародної міграції робочої сили.
36. Особливості формування й розвитку світового ринку праці. Україна у світових міграційних процесах.
37. Сутність, мотивація і форми міжнародного ринку капіталу.
38. Міжнародний кредит і його основні різновиди.
39. Світовий фінансовий ринок, його структура і тенденції розвитку.
40. Форми, масштаби та структура міжнародних науково-технічних зв'язків.
41. Визначення прямих і портфельних зарубіжних інвестицій.
42. Формування та структура світового фінансового ринку.
43. Поняття валюти та її види. Конвертованість валюти.
44. Валютний паритет і валютний курс.
45. Еволюція світової валютної системи.
46. Європейська валютна система.
47. Валютні ринки, їхні види та структура. Котирування валют. Основні валютні операції.
48. Цілі Чорноморського економічного співробітництва (ЧЕС).
49. Міжнародний бізнес, його типи і види.
50. Транснаціональні корпорації у світовій економіці,
51. Проблеми і перспективи розвитку міжнародного бізнесу в Україні.
52. Аналіз існуючих моделей світового господарства.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ОСВІТИ НА ЕКЗАМЕНІ

Поточне тестування та самостійна робота															Разом	Підсумковий тест (екзамен)	Сума	
Змістовий модуль №1										Змістовий модуль №2								
T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	не більше 60	Не більше 40	Не більше 100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15				
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4				

T1, T2 ... T15 – теми змістових модулів.

БІЛЕТИ ДО ЕКЗАМЕНУ
(за формою)

Форма

Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»

КАФЕДРА міжнародних відносин та політичного консалтингу

Освітній/освітньо-професійний ступінь: *доктор філософії*

Спеціальність С1 Економіка та міжнародні економічні відносини

Семестр: осінній/весняний

Навчальна дисципліна: МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № _____

1. _____
2. _____
3. _____

Затверджено на засіданні кафедри МВПК

Протокол №__ від «__» _____ 20__ року.

Завідувач кафедри МВПК _____ Тетяна КАДЛУБОВИЧ
(підпис) (ПБ)

Екзаменатор _____ доц. Альона ЗАГОРОДНЯ
(підпис) (посада, ПБ)

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Робоча програма дисципліни «Міжнародні економічні відносини».
2. Силабус.
3. Тексти лекцій та презентації до них (розміщено на сайті Інтернет-підтримки освітнього процесу <https://vo.uu.edu.ua/> за адресою: <https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=78>).
4. Матеріали до практичних занять.
5. Завдання для поточного та підсумкового контролю.

**8.1. Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали,
у т.ч. для здобувачів освіти з інвалідністю**

Перелік аудіо- і відеоматеріалів:

1. E-COMMERCE. URL: www.e-commerce.com.ua.
2. Лібанова Елла. Міжнародна міграція – це рушійна сила прогресу і цивілізації. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=0c7xUyLnnqw>.
3. Міжнародна економічна інтеграція. URL: https://www.youtube.com/watch?v=2LPDC0_vuJE.

4. Міжнародна торгівля як провідна форма міжнародних економічних відносин. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=W0bW8jEL4UQ>.
5. Міжнародний поділ праці. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=v84lyVXy5oU>.
6. Ющенко Н.К. Міжнародна міграція робочої сили. Частина 1. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=PZTV9KrGMTI>.
7. Ющенко Н.К. Міжнародна міграція робочої сили. Частина 2. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=6arWG5oHM08>.
8. Яценко Валентина. МСО. Міжнародний поділ праці і кооперація виробництва. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=U58rOPfJDZk>.

Для інклюзивного навчання:

- методики диференційованого підходу до процесу навчання й оцінювання знань, умінь і здібностей здобувачів освіти з інвалідністю;
- дистанційні програми навчання для здобувачів освіти із порушеннями слуху та опорно-рухового апарату.
- спеціалізовані комп'ютерні програми для навчання осіб з інвалідністю;
- забезпечення осіб із порушеннями зору спеціальною літературою: книгами, підручниками, навчальними посібниками, журналами, надрукованими шрифтом Брайля та укрупненим шрифтом, і звуковими комп'ютерними програмами;
- наявність аудіовізуальних засобів навчання, спеціальної навчально-методичної літератури в електронному, друкованому, аудіовізуальному форматах для осіб з інвалідністю;
- дидактичні матеріали та засоби навчання осіб з інвалідністю для дистанційної та відкритої форм навчання.

8.2. Глосарій

(термінологічний словник)

«**Acquis communautaire**» («спільний доробок») – французький термін, що використовується в межах Європейського Союзу та вживається для визначення норм, напрацьованих за час існування Європейського Співтовариства, які мають сприйматися як факт країнами, що вступають до Союзу, не підлягають обговоренню і не можуть бути змінені або усунені шляхом переговорів.

«**Асоційоване тріо**» – тристоронній формат посиленої співпраці між Грузією, Молдовою та Україною щодо інтеграції до Європейського Союзу.

«**Відплив інтелекту**» – міжнародна міграція висококваліфікованих кадрів.

«**Втеча**» капіталу – стихійний, не регульований державою відплив грошових коштів підприємств і населення (валюти) за кордон з метою більш надійного і вигідного їх розміщення, а також для того, щоб уникнути інфляції, високого рівня оподаткування чи експропріації.

«**Добровільне**» обмеження експорту – кількісне обмеження експорту, яке базується на зобов'язанні одного з торгових партнерів обмежити або не

розширювати обсяг експорту, прийнятому в рамках офіційної міжурядової або неофіційної угоди про встановлення квот на експорт товару.

Автаркія – політика господарського відокремлення будь-якої країни (або групи країн) від зовнішнього економічного середовища, намагання сформувати замкнуту господарську структуру. Однією із основ автаркії є політика самозабезпечення.

Автономні мита – вводяться на основі односторонніх рішень органів державної влади країн.

Адвалорні мита – нараховуються у відсотках до митної вартості оподаткованих товарів.

Азіатсько-Тихоокеанське економічне співробітництво (АТЕС) – міжурядовий форум, створений у 1989 р. і об'єднує 21 державу Азіатсько-Тихоокеанського регіону. У рамках робочих органів форуму встановлюються регіональні правила ведення торгівлі, інвестиційної та фінансової діяльності, проводяться зустрічі галузевих міністрів та експертів.

Акредитив – доручення однієї кредитної установи іншій здійснити оплату товарно-транспортних документів за відвантажений товар чи сплатити пред'явникові акредитиву відповідну суму грошей.

Акції – цінні папери, які підтверджують право їх власника на частку в капіталі компанії і дають власнику право голосувати на щорічних зборах акціонерів, обирати директорів і отримувати у вигляді дивідендів частку від прибутку компанії.

Антидемпінгові мита – застосовуються у випадку ввезення на територію країни товарів за ціною нижчою, ніж їх нормальна ціна в країні експорту, якщо такий імпорту завдає шкоди місцевим виробникам подібних товарів або заважає організації і розширенню національного виробництва таких товарів.

Асоціація країн Південно-Східної Азії (АСЕАН) – субрегіональне торговельно-економічне угруповання, що було створено у 1967 р., і об'єднує десять країн Південно-Східної Азії. Цілі створення – сприяння соціальному та економічному розвитку країн-членів, співробітництво в промисловості та сільському господарстві, проведення науково-дослідних робіт.

Асоціація регіонального співробітництва Південної Азії (СААРК) – угруповання, що було створено в 1985 р. Об'єднує всі країни субрегіону: Індію, Пакистан, Бангладеш, Непал, Шрі-Ланку, Бутан, Мальдіви.

Асоційоване партнерство – стосується країн, які уклали угоди про асоціацію, але не засідають у керівних органах ЄС та не беруть жодної участі в процесі ухвалення рішень. Вони залишаються зовнішніми партнерами ЄС, а не повноправними членами із спеціальним асоційованим статусом.

Асоційоване членство – неповне, часткове членство держави, громадської організації, особи чи соціальної групи в якомусь об'єднанні.

Багатостороннє агентств з гарантування інвестицій (БАГІ) – автономна організація групи Світового банку, яка здійснює страхування іноземних інвестицій.

Банк міжнародних розрахунків – банк, який спільно з іншими банками,

займається фінансуванням проєктів у країнах-учасницях.

Банківські позики – позики, що видаються банками приватному бізнесу, як зовнішнє джерело фінансування.

Бенілюкс – митний союз Бельгії, Люксембургу та Нідерландів, утворений у 1958 р., терміном на 50 років з метою скасування внутрішніх митних тарифів, координації фінансової та податкової (передусім опосередкованого оподаткування) політики.

Біженці – особи, що змушені емігрувати зі своєї країни внаслідок будь-якої загрози (політичної, релігійної, національної).

Валова міграція – сума потоків еміграції та імміграції.

Валовий внутрішній продукт (ВВП) – ринкова вартість товарів і послуг, створених всередині країни.

Валовий національний продукт – ринкова вартість товарів і послуг, вироблених господарськими одиницями країни, незалежно від того, чи зроблені ці товари і послуги всередині країни чи за її межами.

Валюта – готівкова частина грошової маси, яка циркулює у формі грошових банкнот і монет.

Валюта конвертована – має здатність вільно обмінюватись для резидентів і нерезидентів на іноземну валюту і використовуватись в угодах з реальними і фінансовими активами.

Валюта національна – законний платіжний засіб на території країни, що її випускає.

Валютна інтервенція – форма впливу центрального банку країни на формування курсу національної валюти, що полягає у здійсненні банком цільових операцій з купівлі-продажу іноземної валюти (твердої) за національну.

Валютна політика – сукупність економічних, правових та організаційних заходів і форм, що здійснюються державними органами, центральними банківськими і фінансовими установами, міжнародними валютно-фінансовими організаціями у галузі валютних відносин.

Валютний курс – ціна грошової одиниці однієї країни, виражена у грошовій одиниці іншої країни.

Валютні обмеження – система правових, організаційних та економічних заходів, які регламентують операції з національною та іноземною валютами.

Валютні ризики – група ризиків, що виникають у зв'язку з використанням кількох валют у міжнародних угодах.

ВВП на душу населення – показник, який характеризує рівень добробуту в країні, визначає загальний обсяг товарів та послуг у перерахунку на кількість населення країни.

Вертикальна інтеграція – об'єднання фірм, підприємств та компаній, які функціонують у різних виробничих циклах.

Верховенство права – панування права у життєдіяльності громадянського суспільства і функціонування держави.

Війна мит – встановлення мита однією країною у відповідь на введення мита іншою країною приводить до зменшення переваг від міжнародної торгівлі

та зниження рівня добробуту в кожній із країн та у світі в цілому.

Вільна економічна зона – частина території держави, на якій встановлено спеціальний правовий режим економічної діяльності й порядок застосування законодавства країни, орієнтованого на посилення зовнішньоекономічних зв'язків, насамперед за рахунок залучення іноземного капіталу.

Внутрішнє середовище МЕВ – внутрішня факторна будова системи міжнародних економічних відносин разом з її внутрішніми законами існування, функціонування й розвитку.

Внутрішні податки та збори – приховані методи торгової політики, спрямовані на збільшення внутрішньої ціни імпортного товару і скорочення тим самим його конкурентоспроможності на внутрішньому ринку.

Внутрішній ринок – форма господарського спілкування, за якої усе, що призначено для продажу, збувається самим виробником всередині країни.

Внутрішня міграція – зміна місця проживання осіб у межах національних кордонів країни.

Внутрішньоконтинентальна міграція – переміщення населення між країнами в межах одного континенту.

Галузеві міжнародні організації – організації, що регулюють певні галузі виробництва товарів або послуг і торгівлі ними на міжнародній арені.

Гарантія ризику інвестицій – державна гарантія щодо ризику капітальних вкладень, які спрямовуються за кордон для інвестування в державний сектор іншої країни.

Гармонізація законодавства – процес цілеспрямованого зближення та узгодження нормативно-правових приписів з метою досягнення несуперечливості законодавства, усунення юридичних перешкод, дотримання міжнародних, європейських та національних правових стандартів.

Генеральна угода з торгівлі послугами (ГАТС) – угода, яка входить до СОТ на правах Додатка, що регулює міжнародну торгівлю послугами в цілому.

Глобалізація (від англ. Global – світовий, всесвітній) – 1) процес зміцнення зв'язків між найвіддаленішими куточками планети; 2) процес поширення по всій планеті єдиних спільних для всього людства проблем (економічних, політичних, військових, екологічних); 3) процес зростання вселюдських інтересів у всіх сферах людського буття, породжуваних поглибленням взаємозв'язків і взаємозалежності країн світу.

Глобалізація ринку праці – формування єдиного механізму узгодження попиту та пропозиції робочої сили незалежно від країни проживання тієї чи іншої людини і розвивається на фоні глобалізації економіки.

Глобалістика – система наукових знань про генезис і сучасний стан глобальних проблем, класифікацію цих проблем та обґрунтування практичних шляхів їхнього розв'язання.

Глобальні проблеми сучасності – сукупність суперечливих процесів, які створюють загрозу нормальному розвитку і навіть самому існуванню всіх країн світу і потребують для відвернення цих катастрофічних наслідків їх спільних зусиль, тобто мають всеохоплюючий, планетарний, глобальний характер.

Горизонтальна інтеграція – виникає при злитті фірм, які виробляють подібні або однорідні товари з метою їх подальшої реалізації через спільну систему розподілу і отримання при цьому додаткового прибутку, і супроводжується виробництвом закордоном товарів, аналогічних тим, що виробляються в країні базування.

Група «Велика двадцятка» G-20 – група міністрів фінансів та керівників центральних банків 20 економік: 19 найбільших економік світу: Австралія, Аргентина, Бразилія, Велика Британія, Індія, Індонезія, Італія, Канада, КНР, Південна Корея, Мексика, Німеччина, ПАР, росія, Саудівська Аравія, США, Туреччина, Франція, Японія. Двадцятим учасником є Європейський Союз.

Група «Велика сімка» (G-7) – консультативна група, яка складається зі США, Канади, Японії, ФРН, Великобританії, Італії та Франції. Вона проводить щорічні наради, на яких узгоджуються основні напрями макроекономічної політики з таких питань, як: стимулювання економічного зростання, бюджетні дефіцити, інфляція, валютні курси тощо.

Група Світового банку – складається з п'яти організацій: Міжнародного банку реконструкції і розвитку, Міжнародної асоціації розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Багатостороннього агентства з гарантування інвестицій і Міжнародного центру з врегулювання інвестиційних суперечок. Основна мета – надання кредитів країнам, що розвиваються, і країнам з перехідною економікою для здійснення заходів структурної політики.

Девальвація – зниження курсу національної валюти, що вигідно експортерам.

Демпінг – експорт товарів за цінами, нижчими від собівартості, чи за нижчою ціною, ніж на внутрішньому ринку. Види демпінгу: взаємний – зустрічна торгівля двох країн одним і тим самим товаром за заниженими цінами; зворотний – завищення цін на експорт порівняно з цінами продажу тих самих товарів на внутрішньому ринку; навмисний – тимчасове навмисне зниження експортних цін з метою витіснення конкурентів з ринку і наступного встановлення монопольних цін; спорадичний – епізодичний продаж надлишкових запасів товарів на зовнішній ринок за заниженими цінами.

Депозитарні розписки – цінні папери, які випускаються центральним банком і підтверджують його володіння акціями іноземних компаній.

Державні закупки – прихований метод торгової політики, який вимагає від державних органів і підприємств купувати певні товари тільки у національних фірм, навіть незважаючи на те, що ці товари можуть бути дорожче імпортних.

Джобер (англ. Jobber – біржовий маклер) – посередник на фондовій біржі. На відміну від брокера, купує і продає акції та інші цінні папери за свій кошт, а прибуток отримує від курсової різниці.

Дивіденди (від лат. dividendum – те, що підлягає розподілу) – 1) частина чистого прибутку акціонерного товариства, яку щорічно розподіляють серед акціонерів відповідно до частки їх участі у власному капіталі товариства; 2) платіж здійснюваний юридичною особою – емітентом корпоративних прав чи

інвестиційних сертифікатів на користь власника таких корпоративних прав (інвестиційних сертифікатів) у зв'язку з розподілом частини прибутку цього емітента, розрахованого за правилами бухгалтерського обліку.

Дилер (від англ. dealer, букв – торговець, агент) – фізична або юридична особа, що займається перепродажем товарів, а також цінних паперів і валют. Головною особливістю операцій дилера є те, що він здійснює їх від свого імені та власним коштом.

Дотація – (лат. dotatio – дар, пожертвування; від лат. dato – наділяю) – асигнування з державного бюджету, доплата, матеріальна допомога.

Економічна інтеграція – процес економічної взаємодії країн, який приводить до зближення господарських механізмів та набирає форми міждержавних угод і узгоджено регулюється міждержавними органами.

Економічне середовище МЄВ – фактори економічного характеру, які впливають на дії учасників МЄВ. До таких чинників належать, зокрема, структура національного господарства країн, рівень їх економічного розвитку, величина валового продукту на душу населення.

Економічний простір – це економічно насичена територія, яка поєднує в собі різноманітні об'єкти і зв'язки між ними.

Економічний регіоналізм – наслідок інтеграційних процесів, у результаті яких окремі групи країн створюють між собою більш сприятливі умови для торгівлі, інколи також для міжнародного руху факторів виробництва, ніж для всіх інших країн.

Економічний союз, або повна інтеграція – процес, який передбачає разом з єдиним митним тарифом і вільним рухом факторів виробництва координацію макроекономічної політики й уніфікацію законодавств у ключових сферах – валютній, бюджетній, грошовій.

Експорт – продаж та вивезення товару за кордон.

Експорт (вивезення) капіталу – одностороння міграція капіталу для розміщення за кордоном з метою отримання прибутку від підприємницької діяльності. Він здійснюється у формі банківського переказу чи у формі поставок засобів виробництва для реалізації комерційних проєктів.

Експортне кредитування – метод фінансової нетарифної зовнішньоторгової політики, який передбачає фінансове стимулювання державою розвитку експорту національними фірмами.

Експортні мита – накладаються на експортні товари при випуску їх за межі митної території держави.

Експортно-виробничі зони – зони, призначені для виробництва товарів для експорту.

Експропріація – примусове (без відшкодування чи оплачуване) позбавлення власності.

Екстериторіальність – застосування урядами національного законодавства до закордонних операцій компаній своєї країни.

Ембарго – накладання державою заборони на ввезення чи вивезення іншими державами золота, іноземної валюти, окремих товарів.

Еміграція – виїзд працездатного населення з певної країни за її межі.

Євровалюта – валюта, яка переказана на рахунок іноземних банків та використовується ними для операцій в усіх країнах, включаючи країну-емітента цієї валюти.

Європейська асоціація вільної торгівлі (ЄАВТ) – типова зона вільної торгівлі, створена 1960 року Австрією, Великобританією, Данією, Норвегією, Португалією, Швейцарією, Швецією, на Стокгольмській конференції. У 1970 році до ЄАВТ вступила Ісландія, а 1986 року – Фінляндія, яка з 1961 року була її асоційованим членом. У зв'язку з вступом до ЄС з ЄАВТ вийшли Великобританія і Данія (1973 р.), а також Португалія (1986 р.), а в 1995 році – Австрія Швеція і Фінляндія. На даний час членами ЄАВТ є Ісландія, Норвегія, Швейцарія і Ліхтенштейн.

Європейська валютна система (ЄВС) – це визначені правила розрахунків між групою країн- членів ЄС. Це валютне угруповання, до складу якого у 1979 р. увійшли: ФРН, Франція, Італія, Бельгія, Нідерланди, Люксембург, Данія, Ірландія, Великобританія, Іспанія, а пізніше – Ісландія, Португалія, Греція. ЄВС базується на трьох основних елементах: спеціальній європейській валютній одиниці; механізмі валютних курсів та інтервенцій; механізмі кредитування.

Європейська інтеграція – процес, який поєднує економічну та політичну інтеграцію, спрямований на поступову уніфікацію національних економік європейських держав з метою подолання суперечності між інтернаціоналізацією господарського життя та обмеженими можливостями внутрішніх ринків.

Європейська політика сусідства (англ. European Neighbourhood Policy, скорочено ЄПС, англ. ENP) – нова політика Європейського Союзу; має на меті створити на південь і схід від нових кордонів розширеного ЄС зону стабільності, миру і добробуту шляхом налагодження тісних довготривалих відносин з сусідніми країнами.

Європейський валютно-економічний союз – стадія розвитку валютно-фінансової інтеграції країн ЄС, яка передбачає перехід до єдиної грошової політики, створення єдиного центрального банку і введення єдиної валюти (євро).

Європейський економічний простір – зона вільного руху товарів, послуг, капіталів і робочої сили, що включає в себе країни ЄС і ЄАВТ (функціонує з 1994 р.).

Європейський Союз (ЄС, Європейська Унія, Європейська Співдружність) – союз держав-членів Європейських Спільнот (ЄВС, ЄОВіС, Євратом), створений згідно з Договором про Європейський Союз (Маастрихтський Трактат), підписаний в лютому 1992 року і чинний з листопада 1993 р.

Євrorинок валют – сукупність операцій з валютами, які діють поза країною походження.

Життєвий цикл товару – час, упродовж якого товар життєздатний на ринку і забезпечує досягнення цілей продавця.

Змінні мита – ставки яких можуть змінюватись у встановлених органами державної влади випадках.

Зовнішнє середовище МЕВ – зовнішні відносно форм і видів міжнародних економічних відносин умови їхнього існування на різних рівнях; система зовнішніх умов, у яких розвиваються міжнародні економічні відносини, тобто надсистема, яка ззовні задає параметри, ресурси існування самої системи МЕВ.

Зовнішня міграція – переміщення населення з однієї країни в іншу.

Зовнішньоекономічна діяльність – діяльність суб'єктів господарювання, побудована на взаємовідносинах між ними, як на території країни, так і за її межами.

Золотий стандарт – міжнародна валютна система, яка заснована на офіційному закріпленні країнами золотого вмісту одиниці національної валюти із зобов'язанням центральних банків купувати і продавати національну валюту в обмін на золото.

Золотовалютний стандарт – друга міжнародна валютна система, заснована на офіційно встановлених фіксованих паритетах валют до долара США, який, в свою чергу, був конвертованим у золото за фіксованим курсом.

Золотодевізний стандарт – міжнародна валютна система, заснована на офіційно встановлених фіксованих паритетах валют до долара США, який, в свою чергу, конвертувався у золото за фіксованим курсом.

Зона вільної торгівлі – інтеграційне угруповання країн, яке передбачає повне скасування митних тарифів за взаємної торгівлі зі збереженням національних митних тарифів щодо третіх країн.

Імміграція – в'їзд працездатного населення в певну країну з-за її меж.

Імплементация (лат. *impleo* – наповнюю, виконую) – здійснення, виконання державою міжнародних правових норм.

Імпорт – купівля та ввезення товару з-за кордону.

Імпортні мита – накладаються на імпортовані товари при випуску їх для вільного обігу на внутрішньому ринку країни.

Інвестиційна позиція – співвідношення активів, якими володіє країна за кордоном, та активів, якими володіють іноземці в цій країні.

Інвестиційна політика – 1) комплекс урядових рішень, які визначають основні напрями, джерела та обсяги використання капітальних вкладень в економіку, різні її сфери та галузі; 2) загальнодержавні принципові рішення і заходи, що визначають напрями використання капітальних вкладень у сферах і галузях економіки з метою забезпечення ефективності та пропорційності її розвитку, усунення міжгалузевих і внутрішньогалузевих диспропорцій, досягнення оптимальних співвідношень між розвитком матеріального виробництва і невиробничої сфери.

Інвестиційний клімат – 1) сукупність об'єктивних та суб'єктивних умов, які сприяють (гальмують) процесу інвестування народного господарства (на макрорівні) та окремих підприємств, компаній, галузей (на мікрорівні); 2) сукупність факторів економічного, політичного, правового та соціального характеру, які бере до уваги інвестор, схвалюючи рішення щодо здійснення інвестицій.

Інвестиційний портфель – набір реальних або фінансових інвестицій. Сукупність цінних паперів різного виду, терміну дії та ліквідності, яка належить одному інвестору і управляються як єдине ціле для досягнення певних цілей.

Інвестиційний портфель – сукупність цінних паперів, які купує банк з метою вкладення капіталу в прибуткові об'єкти.

Інвестиційний ризик – ймовірність виникнення непередбачуваних фінансових втрат у процесі інвестиційної діяльності підприємства.

Інвестиції у виробничі активи – вкладення в основні фонди, запаси матеріальних оборотних засобів, цінності.

Інвестиції у невиробничі активи – інвестиції в землю, надра, водні ресурси та ін.

Інвестиція – господарська операція, яка передбачає придбання основних фондів, нематеріальних активів, корпоративних прав та цінних паперів в обмін на кошти або майно.

Інвестор (англ. investor – вкладник) – юридична або фізична особа, що здійснює інвестиції, джерелом яких є власні запозичені або залучені ресурси у формі фінансових коштів, майна, інтелектуальної власності та ін.

Інвестор інституціональний – юридична особа, головною функцією якої є здійснення фінансових операцій.

Індекс фондового ринку – це середні або середньозважені показники курсів цінних паперів, як правило, акцій, що відображають стан і динаміку фондового ринку.

Інжиніринг – надання технологічних знань, необхідних для придбання, монтажу і використання куплених або орендованих машин і обладнання.

Інкасо – форма розрахунків, за якою продавець доручає банку одержати від покупця за посередництвом банку-покупця, або іншого банку, платіж проти передачі документів, що засвідчують відвантаження товару, виконання робіт, або надання послуг.

Іноземні інвестиції – це цінності, які іноземні інвестори вкладають в об'єкти інвестиційної діяльності країни з метою одержання прибутку або досягнення соціального ефекту.

Інтеграція (від лат. integrum – ціле, integratio – відновлення) – процес взаємозближення та утворення взаємозв'язків; згуртування, об'єднання політичних, економічних, державних і громадських структур в рамках регіону, країни, світу.

Інтелектуальна власність – власність на результати інтелектуальної діяльності та продукти інтелектуальної творчої праці, які щодо юридичних відносин є сукупністю об'єктів авторського винахідницького права, а також прав, пов'язаних з різними видами промислової власності та захистом від недобросовісної конкуренції.

Інтелектуальний продукт – результати інтелектуальної, розумової, духовної та творчої діяльності, втілені у відкриттях, винаходах, патентах, наукових звітах і доповідях, проєктах, творах літератури, мистецтва, музики та ін.

Інтелектуальні інвестиції – вкладення коштів у підготовку фахівців, науково-дослідні та дослідно-конструкторські розробки, ноу-хау, що передбачає отримання патентів, ліцензій, розробку програм для комп'ютерів та інші види інтелектуальної діяльності.

Інтелектуальні інвестиції передбачають купівлю патентів, ліцензій, ноу-хау, підготовку та перепідготовку персоналу.

Інтернаціоналізація виробництва – розвиток економічних зв'язків між національними господарствами, коли економіка однієї країни стає частиною світового виробничого процесу.

Інфраструктурне середовище МЕВ – галузі, види економічної активності, які забезпечують діяльність суб'єктів МЕВ (міжнародний транспорт, шляхи, засоби зв'язку).

Капітальні інвестиції спрямовуються у будівництво, виготовлення, реконструкцію, модернізацію, придбання, створення необоротних активів (включаючи необоротні матеріальні активи, призначені для заміни діючих, і устаткування для здійснення монтажу), а також авансові платежі для фінансування капітального будівництва.

Квота – кількісний нетарифний захід обмеження експорту або імпорту товару певною кількістю або сумою на певний проміжок часу: *глобальна* – встановлюється на експорт або імпорт певного товару на певний період часу і не залежить від того, з якої країни він імпортується або в яку країну він експортується; *групова* – квота певної групи країн, які експортують або імпортують товар, встановлена межах глобальної квоти; *експортна (імпортна)* – граничний обсяг певної категорії товарів, який дозволено експортувати з території певної країни (імпортувати на територію певної країни) протягом встановленого терміну та який визначається у натуральних чи вартісних одиницях; *індивідуальна* – квота, встановлена в рамках глобальної квоти кожної країни, яка експортує або імпортує товар.

Кількісні обмеження – адміністративна форма нетарифного державного регулювання торгового обороту, яка визначає кількість і номенклатуру товарів, які дозволені до експорту або імпорту.

Компенсаційні мита – накладаються на імпорт тих товарів, при виробництві яких прямо або непрямо використовувалися субсидії, якщо їх імпорт завдає шкоди національним виробникам таких товарів.

Конвенційні мита – встановлюються на базі двосторонньої або багатосторонньої угоди.

Конвертація – здатність резидентів і нерезидентів вільно, без будь-яких обмежень, обмінювати національну валюту на іноземну та використовувати іноземну валюту в угодах з реальними та фіксованими активами.

Конфіскація (майна або окремих предметів) – додаткове кримінальне покарання, яке полягає у примусовому безоплатному вилученні у власність держави всього або частини майна, яке належить засудженому на праві власності.

Концесія (лат. concessio – дозвіл) – 1) договір про передання державою в

експлуатацію іноземним фірмам чи приватним підприємцям на певних умовах підприємств, землі, надр, інших господарських об'єктів з метою відбудови та розвитку національної економіки й освоєння природних ресурсів; 2) винагорода, яку отримують банки за організацію продажу знову випущених цінних паперів.

Копірайт – ексклюзивне право автора літературного, аудіо- або відео твору на показ і використання своєї роботи.

Ліцензійні платежі – винагорода ліцензіару, яку виплачує ліцензіат за використання предмета угоди.

Ліцензійні угоди – міжнародна торгова угода, за якою власник винаходу або технічних знань надає іншій стороні дозвіл на використання в певних межах своїх прав на технологію.

Ліцензії – дозволи, які видають державні органи на експорт або імпорт товарів у встановлених кількостях за певний проміжок часу: автоматичні – видаються негайно після отримання від експортера заяви, яку не може відхилити державний орган; генеральні – дозволи ввезти або вивезти товар протягом року без обмеження кількості угод; глобальні – дозволи ввезти або вивезти певний товар до будь-якої країни світу за певний проміжок часу без обмеження кількості або вартості; експортні (імпортні) – належним чином оформлене право на експорт (імпорт) протягом встановленого терміну певних товарів або валютних коштів з метою інвестицій та кредитування; разові – письмові дозволи строком на 1 рік на ввезення або вивезення, які видає уряд конкретній фірмі на здійснення однієї зовнішньоторговельної угоди; спеціальні – належним чином оформлене право на імпорт в країну протягом установленого строку певного товару (товарів), який є об'єктом спеціального розслідування та/або спеціальних заходів.

Ліцензія – дозвіл, який видає власник технології (ліцензіар), захищеної або не захищеної патентом, зацікавленій стороні (ліцензіату) на використання цієї технології протягом певного часу і за певну плату.

Ліцензування – регулювання зовнішньоекономічної діяльності шляхом дозволів, які видають державні органи на експорт або імпорт товарів у встановлених кількостях за певний проміжок часу.

Лондонський клуб – консультативний комітет найбільших приватних банків-кредиторів, який засідає у зв'язку з переговорами між ними та урядами країн-боржників з питань реструктуризації боргу, що переважно ведуться одним із банків від імені і за дорученням інших банків-учасників консультативної ради.

Маятникова міграція – постійна робота в одній країні при проживанні в іншій, як правило, прикордонній країні за наявності необхідних міжнародних угод між країнами.

Меркантилістська теорія – багатство країни вимірюється кількістю золота та срібла, якою вони володіють.

Митна вартість товару – ціна товару, яка нормально встановлюється на відкритому ринку між незалежним продавцем і покупцем, за якою він може бути проданий у країні призначення в момент пред'явлення митної декларації.

Митне регулювання – регулювання питань, пов'язаних із встановленням

мит та інших податків, що здійснюються при переміщенні товарів через митний кордон країни, процедурами митного контролю, організацією діяльності органів митного контролю країни.

Митний бар'єр – обмеження імпорту внаслідок встановлення високих митних тарифів.

Митний союз – інтеграційне угруповання країн, яке передбачає узгоджене скасування групою країн національних митних тарифів та введення загального митного тарифу і єдиної системи нетарифного регулювання торгівлі щодо третіх країн.

Мито – обов'язковий грошовий внесок, який стягується митними органами при перетині товаром її митного кордону (при імпорті або експорті товару).

Мігранти – особи, які переміщуються.

Міграційна політика – цілеспрямована діяльність держави, пов'язана з регулюванням та контролюванням міграційних процесів, а також сукупність засобів для її реалізації та досягнення.

Міграційне сальдо – різниця еміграції з країни та імміграції в країну.

Міграція робочої сили – міждержавне переміщення працездатного населення на термін більше року, яке викликане причинами економічного або неекономічного характеру.

Міжгалузєва спеціалізація – взаємовідносини між державами з обміном продуктами різних галузей виробництва.

Міжконтинентальна міграція – переміщення населення між країнами різних континентів.

Міжнародна асоціація розвитку (МАР) – одна з п'яти інституцій групи Світового банку. Діяльність МАР спрямована, головним чином, на допомогу країнам, що розвиваються, через заохочення розвитку приватного сектора, мобілізації внутрішніх і зовнішніх джерел капіталу.

Міжнародна валютно-фінансова система – закріплена в міжнародних угодах форма організації валютно-фінансових відносин, які функціонують самостійно або обслуговують міжнародний рух товарів і факторів виробництва.

Міжнародна економіка – у широкому розумінні: це теорія, що застосовується для дослідження економіки сучасного взаємозалежного світу. Більш вузьке її трактування: це частина теорії ринкової економіки, що вивчає закономірності взаємодії господарських суб'єктів різної державної належності у сфері міжнародного обміну товарами та послугами, руху факторів виробництва та фінансування і формування міжнародної економічної політики.

Міжнародна економічна взаємодія – добре відпрацьовані стійкі економічні зв'язки між суб'єктами МЄВ, які базуються на міжнародних економічних угодах і договорах, укладених на доволі тривалій період часу.

Міжнародна економічна допомога – надання капіталу в грошовій і товарній формах суб'єктами однієї країни у власність суб'єктам іншої країни на умовах безоплатності, неповернення.

Міжнародна економічна інтеграція – вищий рівень розвитку

міжнародних економічних відносин, який характеризується взаємодією економік різних країн, проведенням узгодженої державної політики як у взаємних економічних відносинах, так і у відносинах із третіми країнами.

Міжнародна економічна організація – стійкий інститут багатосторонніх відносин, створений, щонайменше, трьома сторонами (як правило, суб'єктами асоціативного типу з трьох і більше країн), який має погоджені цілі і компетенцію у сфері регулювання МЕВ, а також свої постійні органи управління і політико-організаційні норми (статут, процедура, членство, порядок прийняття рішень).

Міжнародна кооперація – добровільне об'єднання власності та праці для досягнення спільних цілей у різних сферах господарської діяльності.

Міжнародна ліквідність – це здатність певної країни забезпечити своєчасне погашення своїх міжнародних зобов'язань. Міжнародні ліквідні ресурси включають такі елементи, як золотовалютні резерви, резервні кредити в МВФ і розрахунки в СПЗ та євро.

Міжнародна макроекономіка – частина теорії міжнародної економіки, яка вивчає закономірності функціонування відкритих національних економік і світового господарства в цілому в умовах глобалізації фінансових ринків.

Міжнародна мікроекономіка – частина теорії міжнародної економіки, яка вивчає закономірності міждержавного руху конкретних товарів і факторів їх виробництва, а також їх ринкові ознаки (попит, пропозицію, ціну тощо).

Міжнародна організація з інтелектуальної власності – спеціалізована агенція системи ООН, основним завданням якої є сприяння захисту інтелектуальної власності шляхом розвитку багатосторонньої співпраці між країнами й адміністративне керівництво союзами в окремих сферах, укладеними згідно з Паризькою та Бернською конвенціями.

Міжнародна організація з міграції (МОМ) – міжнародна міжурядова організація, заснована 1951 року. Метою організації є координація міжнародної міграційної політики з боку держав та міжнародних організацій, створення форуму для обговорення актуальних питань у сфері міграції, а також надання державам технічної та консультативної допомоги задля реалізації конкретних проєктів у міграційній сфері.

Міжнародна організація праці (МОП) – спеціалізована агенція ООН з 1946 р., автономна організація, яка розробляє та узгоджує міжнародні стандарти в галузі ринку праці.

Міжнародна передача технології – міждержавне переміщення науково-технічних досягнень на комерційній або безоплатній основі.

Міжнародна спеціалізація виробництва (МСВ) – це форма поділу праці між країнами, за якої концентрація однорідного виробництва збільшується на базі диференціації національних виробництв, виділення в самостійні (відокремлені) технологічні процеси, в окремі галузі виготовлення продукції понад внутрішні потреби.

Міжнародна технічна допомога – це ресурси, які надаються країнами-донорами для здійснення програм, проєктів, з метою проведення реформ та

реалізації соціально-економічного розвитку держави.

Міжнародна торгівля – сфера міжнародних товарно-грошових відносин, яка становить сукупність зовнішньої торгівлі усіх країн світу.

Міжнародна фінансова допомога – це позика, надана банками або міжнародними органами, або країнами, іншим зовнішнім установам або урядам.

Міжнародна фінансова корпорація (МФК) – одна з п'яти інституцій групи Світового банку. Головна мета МФК – сприяння економічному зростанню країн, що розвиваються, через заохочення приватного підприємництва у виробничому секторі.

Міжнародне економічне співробітництво – міцні й тривалі зв'язки кооперативного типу, які у своїй основі мають спільні, наперед вироблені й узгоджені наміри, закріплені в довгострокових економічних договорах і угодах.

Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР) – основна кредитна установа Світового банку. Кредитує проекти економічного розвитку.

Міжнародний валютний фонд (МВФ) – міжнародна валютно-кредитна організація, що регулює міждержавні відносини у валютно-кредитній сфері; спеціалізована установа ООН.

Міжнародний кредит – позики в грошовій або товарній формі, що надаються кредиторами однієї сторони позичальникові іншої сторони на визначених умовах.

Міжнародний поділ праці – поділ праці між країнами. МПП забезпечує зростання суспільної продуктивності праці та сприяє економії робочого часу в масштабах всієї світової економіки. Основою МПП є економічно вигідна спеціалізація окремих країн.

Міжнародний поділ факторів виробництва – історично зумовлене зосередження деяких факторів виробництва у різних країнах, яке є передумовою виробництва ними певних товарів з більш високою ефективністю, ніж в інших країнах.

Міжнародний ринок – частина національних ринків, яка безпосередньо пов'язана із закордонними ринками.

Міжнародний транспорт – послуги всіх видів транспорту (морського, трубопровідного, повітряного, наземного, річкового і космічного), які надаються резидентами однієї країни резидентам іншої країни.

Міжнародний центр з врегулювання інвестиційних суперечок (МЦВІС) – автономна організація групи Світового банку, спрямована на врегулювання суперечок між урядами та іноземними інвесторами.

Міжнародні економічні відносини – відносини, які виникають та існують між суб'єктами з різних країн із приводу виробництва, обміну і споживання товарів, послуг, капіталу та ідей на основі міжнародного поділу праці, в умовах безмежності людських потреб і обмеженості ресурсів.

Міжнародні економічні контакти – найпростіші, одиничні, випадкові економічні зв'язки, що мають епізодичний характер і регулюються переважно разовими угодами. Зв'язки даного рівня більше притаманні фізичним і юридичним особам.

Міжнародні фінансові центри – центри скупчення банків та інших кредитно-фінансових установ, які здійснюють міжнародні валютні та кредитні операції, угоди із золотом, цінними паперами. Найбільшими є Нью-Йорк, Лондон, Париж, Токіо, Франкфурт-на-Майні, Цюрих, Гонконг, Люксембург, Сінгапур, Шанхай та ін.

Міжнародно-спеціалізована галузь – це галузь, яка бере найактивнішу участь у МПП. Для неї характерна висока частка продукції на експорт та високий рівень внутрішньогалузевої спеціалізації.

Міжнародно-спеціалізована продукція – це продукція, яка є предметом двосторонніх та багатосторонніх угод про розподіл виробничих програм і за умови виготовлення в одній чи кількох країнах значною мірою задовольняє потреби світового ринку в ній.

Момент здійснення експортного (імпортного) контракту – момент, на який здійснено всі обов'язки за зазначеним контрактом, включаючи оформлення векселів (тратт) або укладення кредитних угод.

Момент здійснення експорту (імпорту) – момент перетину товаром митного кордону країни або переходу права власності на зазначений товар, що експортується чи імпортується, від продавця до покупця.

Моральна шкода – шкода, яку заподіяно особистим немайновим правам суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та яка призвела або може призвести до збитків, що мають матеріальне вираження.

Науково-технологічна зона – певна територія, на якій є вищий навчальний заклад (чи кілька), науково-дослідний центр міжнародного рівня та відповідна технологічна інфраструктура задля впровадження наукових розробок у практику. Перша така зона була створена у США неподалік від Сан-Франциско на Тихоокеанському узбережжі (в субтропіках) в містечку Сан-Хосе на базі Стенфордського університету. Ця зона спеціалізується на виробництві мікропроцесорів та комп'ютерів з використанням силікону-кремнію і отримала назву «Силіконова долина».

Науково-технологічні парки (технопарки) – зони, де навколо технічного університету чи науково-дослідного центру розміщуються кілька фірм, що займаються впровадженням своїх розробок в галузі високих технологій та наукомістких виробництв. У США на базі Гарвардського університету та Масачусетського технологічного інституту в місті Бостон створено науково-технологічний парк «Шоссе-128». В Європі, зокрема у Великій Британії – навколо Кембриджського університету, де виробляється оптика та комп'ютерні технології. У Франції налічується 40 таких парків. У ФРН – більше 20.

Націоналізація – вилучення з приватної власності осіб у власність держави землі, промислових і транспортних підприємств або цілих галузей економіки.

Національний дохід – сукупний дохід в економіці, отриманий резидентами від використання факторів виробництва (праці, капіталу, робочої сили, технології).

Нелегальна трудова міграція – це порушення встановлених

законодавством правил щодо в'їзду, проживання та працевлаштування іноземців та осіб без громадянства в певній країні.

Неомеркантилізм – країни намагаються мати позитивне сальдо торговельного балансу для досягнення певної соціальної або політичної мети.

Нетарифний бар'єр – обмеження імпорту внаслідок встановлення інших виробничих, споживчих, екологічних стандартів, а також добровільного обмеження експорту.

Ноу-хау – надання технічного досвіду і секретів виробництва, що поєднує відомості технологічного, економічного, адміністративного, фінансового характеру, використання яких забезпечить певні переваги.

Нуліфікація – скасування старих грошових одиниць і введення нових.

Облігації – цінні папери з граничним терміном погашення, що надають право власникові отримувати фіксований дохід від їх номінальної вартості.

Обмежувальна ділова практика – здійснення індивідуальних або колективних заходів, спрямованих на обмеження конкуренції та монополізацію виробництва, розподілу, обміну, споживання товарів і одержання надприбутків.

Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) – міжнародна організація, що об'єднує 34 країни світу, більшість з яких є країнами з високими доходами громадян та високим індексом розвитку людського потенціалу (ІРЛП).

Організована міграція – переміщення населення згідно з національним законодавством (наприклад, за візовим режимом).

Офшори (англ. off-shore – поза берегом) – фінансові центри, які залучають іноземний капітал через надання спеціальних податкових та інших пільг іноземним компаніям, що реєструються в країні розміщення центру.

Парадокс Леонт'єва – теорія співвідношення факторів виробництва Хекшера-Оліна не підтверджується на практиці: працenasичені країни експортують капіталомістку продукцію, тоді як капіталонасичені країни – працемістку.

Паралельний обіг валюти – використання і визнання законним платіжним засобом однієї або кількох іноземних валют у грошовій системі держави разом з національною валютою.

Паризький клуб – неформальна організація урядів країн-кредиторів, що займається спостереженням за державною заборгованістю і проведенням з країнами-боржниками багатосторонніх переговорів з проблем реструктуризації державних боргів.

Паритет (від лат. paritas, paritatis – рівність) – ціна цінного папера, еквівалентна його номінальній вартості.

Патент – свідоцтво, яке видається компетентним урядовим органом винахіднику і яке засвідчує його монопольне право на використання цього винаходу.

Патентна угода – міжнародна торгова угода, за якою власник патенту поступається своїми правами на використання винаходу покупцеві патенту.

Переселенці – ті, що переїзять на постійне місце проживання.

Південноамериканський спільний ринок (МЕРКОСУР) – інтеграційне угруповання було створено на основі Асунсьонського договору у 1991 році. До нього входять: Аргентина, Бразилія, Парагвай, Уругвай та Венесуела, як асоційовані члени – Чилі, Болівія, Перу, Колумбія та Еквадор.

Північно-американська угода про вільну торгівлю (НАФТА) – інтеграційне угруповання, створене у 1994 році. Об'єднує США, Канаду та Мексику.

Підприємство з іноземними інвестиціями – акціонерне або неакціонерне підприємство, в якому прямому інвесторові-резиденту іншої країни належить більше 10% звичайних акцій і голосів (у акціонерному підприємстві) або їх еквівалент (в неакціонерному підприємстві).

Пільговий міжнародний кредит – міжнародний кредит, що надається на пільгових умовах.

Податкові гавані – невеликі держави і території, які здійснюють політику залучення позичкових капіталів, надаючи податкові та інші пільги.

Подетальна спеціалізація базується на кооперації виробників різних країн у випуску вузлів та деталей.

Політика «Лесе-фер» (франц. *laissez-faire*) – політика державного невтручання в економіку і свободу конкуренції.

Політика вільної торгівлі – політика мінімального втручання держави у зовнішню торгівлю, що розвивається на основі вільних ринкових сил попиту та пропозиції. Така політика базується на усуненні будь-яких перешкод до ввезення та вивезення іноземних та вітчизняних товарів.

Політична інтеграція – сукупність політичних процесів, спрямованих на консолідацію, злиття суспільних, політичних, військових, економічних структур або етносів у рамках однієї держави або кількох держав з метою протидії деструктивним внутрішнім і зовнішнім факторам.

Політичне середовище МЄВ – сукупність політичних чинників, які визначають поведінку суб'єктів МЄВ (політичні інтереси, мотиви держав, політичні устрої країн, політичні ризики).

Політичний союз – інтеграційне угруповання країн, яке передбачає передачу національними урядами більшої частини своїх функцій у відносинах з третіми країнами наддержавним органам.

Порто-франко (з італ. – вільна гавань) – частина державної території, в межах якої дозволено перевезення товарів без сплати мита.

Портфельний ризик – сукупний ризик втрати капіталу, вкладеного в інвестиційний портфель. Рівень портфельного ризику завжди нижчий від рівня ризику окремих інвестиційних інструментів, які входять до нього.

Портфельні інвестиції – вкладення капіталу в іноземні цінні папери, які не надають інвестору права реального контролю об'єкта інвестування.

Послуга – цілеспрямована дія економічного характеру, результат якої виражається в термінах споживання, вартості та проявляється як задоволення конкретної потреби людини.

Постійні мита – ставки яких одночасно встановлені органами державної

влади і не можуть змінюватися залежно від обставин.

Право входу – сукупність правил, з дотриманням яких ТНК дозволяє створювати філію на території суверенної держави.

Правове середовище МЕВ – нормативно-законодавча база, що впливає на поведінку учасників МЕВ.

Предметна спеціалізація – спеціалізація підприємств різних країн на виробництві та експорті повністю закінченого і готового до споживання виробу.

Преференційні мита – мають нижчі ставки порівняно зі звичайно діючими митами, які накладаються на підставі багатосторонніх угод на товари, виготовлені в країнах, що розвиваються.

Преференційні торгові угоди – підписуються на двосторонній основі між окремими державами або між уже наявними інтеграційними угрупованнями й окремою країною або групою країн.

Принцип субсидіарності – один із основоположних принципів Європейського Союзу, спрямований на забезпечення такого механізму ухвалення рішень, який був би якомога ближчий до громадян, і який передбачав би постійну перевірку обґрунтованості дій Європейського Співтовариства з погляду можливостей, що існують на національному, регіональному та місцевому рівнях.

Протекціонізм – державна політика захисту внутрішнього ринку від іноземної конкуренції з використанням системи обмежень імпорту.

Прямий інвестор – державні й приватні організації, фізичні та юридичні особи, а також їх об'єднання, які володіють підприємством з прямими інвестиціями за кордоном.

Прямі інвестиції – вкладення капіталу з метою отримання довгострокового економічного інтересу в країні вкладення капіталу, що забезпечує контроль інвестора над об'єктом розміщення капіталу.

Ратифікація (лат. *ratus* – затверджений) – схвалення, затвердження верховним органом державної влади міжнародного договору, підписаного уповноваженим представником держави. Результатом ратифікації є оформлення спеціального документа-ратифікаційної грамоти.

Ревальвація – підвищення курсу національної валюти, що вигідно імпортерам.

Регіональні міжнародні організації – численні об'єднання невеликих груп країн, які не перейшли в інтеграційну форму і слугують для них форумом для обговорення регіональних проблем, що становлять взаємний інтерес, узгодження регіональної політики у питаннях виробництва і зовнішньої торгівлі, збирання та узагальнення інформації про цей регіон.

Реекспорт – перепродаж із вивезенням за кордон раніше імпортованого товару, який не піддавали обробці.

Реєміграція – повернення на батьківщину емігрантів на постійне місце проживання.

Режим найбільшого сприяння – закріплення в міжнародній торговельній угоді умови, згідно з якою передбачено надання державами одна одній усіх прав,

переваг і пільг щодо податків, мита, митних зборів, якими користується і (чи) буде користуватися будь-яка третя країна.

Режим преференційний – особливий пільговий режим, що надається однією державою іншій без поширення на треті країни. Може здійснюватися шляхом митних знижок на імпортовані товари, пільгового кредитування і страхування зовнішньоторговельних операцій, спеціального валютного режиму, а також надання фінансової чи технічної допомоги.

Резервна валюта – ліквідні міжнародні резервні активи, що використовуються для покриття від'ємного сальдо платіжного балансу.

Реімпорт – ввезення раніше вивезених за кордон товарів, які не піддавались обробці.

Реінвестиції – повторні інвестиції за рахунок використання прибутку, отриманого від первинного вкладення.

Рекапіталізація – обмін боргів на облигації боржників або надання нових кредитів з цільовим призначенням оплати минулих боргів.

Репатріація капіталу – повернення капіталу і дивідендів з-за кордону до країни, з якої їх було вивезено.

Реструктуризація боргу – заходи, які за згодою боржників і кредиторів здійснюються для підтримання платоспроможності боржників у середньо- і довгостроковій перспективі.

Світова організація торгівлі (СОТ) – законодавча та інституційна основа міжнародної торгової системи, механізмів багатостороннього узгодження і регулювання політики країн-членів у галузі торгівлі товарами і послугами, врегулювання торгових суперечок і розробки стандартної зовнішньоторгової документації.

Світова ціна – грошове вираження інтернаціональної вартості товару.

Світове господарство – сукупність національних економік країн світу, взаємозв'язаних між собою мобільними факторами виробництва.

Світовий ринок – сфера сталих товарно-грошових відносин між країнами, які базуються на міжнародному поділі праці та інших факторах виробництва.

Світовий ринок робочої сили – це система відносин, що виникають між державами з приводу узгодження попиту та пропозиції світових трудових ресурсів, умов формування робочої сили, оплати праці та соціального захисту.

СВІФТ (англ. Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunications (SWIFT)) – Товариство всесвітніх міжбанківських фінансових телекомунікацій) – автоматизована система здійснення міжнародних грошових розрахунків і платежів із використанням комп'ютерів і міжбанківських комунікацій.

Свопи – зобов'язання з купівлі-продажу цінних паперів за поточним курсом з одночасним заключенням угоди про зворотню продаж-купівлю активів через певний термін.

Сезонна міграція – щорічна міграція на період певного сезону (як правило, для збирання врожаю сільськогосподарських культур) з подальшим поверненням на батьківщину.

Сезонні мита – застосовуються для оперативного регулювання

міжнародної торгівлі продукцією сезонного характеру, головним чином сільськогосподарської.

СІФ (англ. Cost, Insurance and Freight (CIF) – вартість, страхування, фрахт) – умова продажу товару, згідно з якою до ціни реалізації включають його вартість, а також усі витрати на страхування і транспортування до місця призначення.

Соціально-культурне середовище МЄВ – система соціально-культурних факторів, які визначають поведінку суб'єктів МЄВ (соціальні норми поведінки людей, їх цінності в різних країнах тощо).

Спекуляція – операції банківських установ, фірм, юридичних і фізичних осіб з іноземними валютами, здійснювані з метою отримання прибутку від зміни валютних курсів у часі або на різних ринках, а також свідоме взяття на себе валютного ризику.

Специфічні мита – нараховуються у встановленому розмірі фізичної характеристики товару.

Спільна підприємницька (господарська) діяльність – діяльність, що базується на співробітництві між суб'єктами господарської діяльності країни та іноземними суб'єктами господарської діяльності і на спільному розподілі результатів та ризиків від її здійснення.

Спільні підприємства – це ділова угода, при якій дві або більше сторін погоджуються об'єднати свої ресурси з метою виконання конкретного завдання. Це завдання може бути новим проектом або будь-яким іншим бізнесом.

Страхування – система заходів щодо створення страхових (грошових) фондів, призначених для повного або часткового відшкодування втрат суб'єктами господарювання від непередбачуваних обставин.

Субсидіарність (англ. Subsidiarity) – організаційний і правовий принцип, згідно з яким спільнота вдається до будь-яких заходів лише в тому разі, якщо вони ефективніші за відповідні заходи на національному, регіональному або місцевому рівнях (виняток становлять сфери виняткової компетенції Спільноти); один з основоположних принципів Європейського Союзу. Означає постійне оцінювання обґрунтованості дій ЄС з погляду наявних можливостей на національному, регіональному та місцевому рівнях.

Субсидія – грошова виплата, направлена на підтримку національних виробників і непрямую дискримінацію імпорту.

Сукупна пропозиція – обсяг виробництва товарів, які виробники готові колективно запропонувати на ринок за наявного рівня цін.

Сукупний попит – обсяг виробництва товарів, які споживачі готові колективно придбати за наявного рівня цін.

Сучасна валютна система – девізна валютна система з комбінуванням фіксованих та плаваючих валютних курсів, яка регулюється як на двосторонніх засадах шляхом угод між країнами, так і на багатосторонній основі – через механізми МВФ.

Тарифна ескалація – збільшення рівня митного оподаткування товарів за ступенем зростання їх обробки.

Тверда валюта характеризується стабільним валютним курсом, зміни якого відбуваються переважно внаслідок фундаментальних макроекономічних закономірностей.

Теорема вирівнювання цін на фактори виробництва – коли дві країни продовжують виробляти два товари, то в умовах вільної торгівлі ціни на фактори виробництва стають однаковими в обох країнах; автори – Хекшер-Олін-Самуельсон.

Теорема Рибчинського – зростання пропозиції одного з двох факторів виробництва призводить до непропорційного збільшення виробництва того товару, у якому інтенсивно використовується цей зростлий фактор, і до зниження виробництва другого товару, який використовує цей фактор відносно менш інтенсивно.

Теорема Самуельсона-Джонса - внаслідок торгівлі зростають доходи власників фактора, специфічного для експортних галузей, і скорочуються доходи власників фактора, специфічного для галузей, які конкурують з імпортом.

Теорема Столпера-Самуельсона – міжнародна торгівля призводить до збільшення доходів власників фактора, який інтенсивно використовується у виробництві товару, ціна якого підвищується, і зниження ціни фактора, який інтенсивно використовується для виробництва товару, ціна якого знижується.

Теорія абсолютних переваг – країни експортують ті товари, які вони виробляють з меншими витратами (у виробництві яких вони мають абсолютну перевагу), та імпортують ті товари, які виготовляються іншими країнами з меншими витратами (у виробництві яких абсолютна перевага належить їм торговим партнерам); автор – Адам Сміт.

Теорія конкурентних переваг – країна досягає міжнародного успіху в тій чи іншій галузі завдяки взаємодії конкурентних переваг у чотирьох національних детермінантах: факторних умовах; умовах попиту; споріднених та обслуговуючих галузях; стратегії фірми, та її структурі та конкуренції, – з'єднаних у динамічну систему, так званий національний «ромб»; автор теорії – Майкл Портер.

Теорія міжнародного життєвого циклу товару – деякі види продукції проходять цикл, що складається із чотирьох етапів – впровадження, зростання, зрілість та занепад; виробництво цієї продукції переміщується з однієї країни в іншу країну залежно від етапу циклу; автор – Раймонд Вернон.

Теорія попиту, що перетинається – розробивши нову продукцію у відповідь на ринкову потребу на внутрішньому ринку, виробник потім звертається до ринків, які сприймаються ним як найбільш подібні до ринків його країни; автор – Стефан Ліндер.

Теорія порівняльних переваг – виробляти з відносно нижчими витратами порівняно з іншими країнами (або, з меншими альтернативними витратами), то торгівля буде взаємовигідною для обох країн, незалежно від того, чи є виробництво в одній з них абсолютно більш ефективним, ніж в іншій; автор – Давід Рікардо.

Теорія розміру країни – у зв'язку з тим, що країни з більшою територією

зазвичай мають більш різноманітні кліматичні умови та природні ресурси, вони в цілому ближчі до економічної самодостатності, ніж малі за розміром країни.

Теорія співвідношення факторів виробництва – країни експортують продукти інтенсивного використання надлишкових факторів та імпортують продукти інтенсивного використання дефіцитних для них факторів виробництва; автори – Елі Хекшер і Бертіл Олін.

Територія пріоритетного розвитку (ТПР) – територія держави, на якій склалися несприятливі соціально- економічні й екологічні умови, низький рівень зайнятості та доходів населення, й на якій вводиться спеціальний режим інвестиційної діяльності для створення нових робочих місць.

Технічна співпраця: багатостороння поєднує здійснення спільних проектів технічної співпраці кількома країнами щодо однієї країни-отримувача; двостороння здійснюється за угодами між урядами країни-донора і країни-отримувача допомоги.

Технічні бар'єри – приховані методи торгової політики, які виникають у зв'язку з тим, що національні технічні, адміністративні та інші норми і правила побудовані так, щоб перешкоджати ввезенню товарів з-за кордону.

Технологічна спеціалізація – це спеціалізація, яка базується на здійсненні окремих стадій технологічних процесів виробництва товарів у межах єдиного технологічного процесу.

Технологічні гранти – безвідплатна передача промислово розвиненими країнами технології, технологічномістких товарів або фінансових коштів на придбання технологій, навчання та перепідготовку персоналу.

Технологія – наукові методи досягнення практичних цілей.

Технополіс – центр впровадження досягнень науки і техніки. Це, як правило, нове місто, в якому запроваджуються у виробництво новітні розробки, а також проживає населення. В Японії створений технополіс у місті Аукуба поблизу Токіо; м. Тулуза (Франція) є центром наукомістких галузей виробництва, зокрема аерокосмічних. Софія-антиполіс біля Ніцци спеціалізується на електроніці, інформатиці та фармакології.

Тимчасова міграція – робота за кордоном протягом певного обмеженого часу з подальшим поверненням на батьківщину або переїздом в іншу країну.

Товар – будь-яка продукція, послуги, права інтелектуальної власності та інші немайнові права, призначені для продажу: *неторговий товар*, який споживається в країні, де був виготовлений, і не переміщується між країнами; *торговий товар*, який може рухатись між різними країнами.

Товари-субститути експорту – вітчизняні товари, які в даний момент продають лише на внутрішньому ринку, але при бажанні можуть продавати і за кордоном.

Товари-субститути імпорту – національні товари, якими при бажанні можна замінити іноземні.

Товарна біржа – постійно діючі ринки, на яких купівля-продаж товарів здійснюється не безпосередньо, а на основі стандартів і зразків та відповідних форм документів, в яких регламентуються номенклатура, обсяг, ціни, терміни й

види поставки та ін.

Товарна група – група однорідних товарів за гармонізованою системою опису та кодування товарів.

Товарна марка – символ певної організації, яка використовується для індивідуалізації виробника товару і не може бути використаною іншими організаціями без офіційного дозволу власника.

Торгова рівновага – баланс попиту та пропозиції на світовому ринку.

Торгове сальдо – різниця вартісних обсягів експорту та імпорту.

Торговий договір – вид міждержавних угод, який встановлює принципи і режими двосторонньої торгівлі.

Торговий оборот – сума вартісних обсягів експорту та імпорту.

Торгово-складські зони – зони, у яких товари іноземного походження можуть зберігатися, продаватися й купуватися без оплати звичайних мит.

Транзит товарів – переміщення товарів через територію країни без будь-якого використання цих товарів на зазначеній території.

Транзитні мита – накладаються на товари, що перевозяться транзитом через територію даної країни.

Транскордонна ініціатива (англ. Cross-Border Initiative, скорочено СБІ) – платформа, яка виникла в 1999 р. на основі міжнародного консенсусу між країнами Східної та Південної Африки, спрямована на вирішення соціальних, економічних та політичних питань субрегіонів.

Трансфертні ціни – ціни, які відрізняються від ринкових; ціни внутрішньокорпоративної торгівлі між підрозділами ТНК, які знаходяться в різних країнах; використовуються для переказу прибутку і зменшення податків.

Трудовий дохід – заробітна плата та інші виплати готівкою або в натуральній формі, які отримують приватні особи – нерезиденти за роботу, яку виконують для резидентів, які за це платять.

Угоди спот – обмін двома валютами на основі простих стандартизованих контрактів з розрахунками за ними протягом двох робочих днів.

Умови торгівлі – реальні умови, на яких країна продає експортні та купує імпорتنі товари. Їх вимірюють як співвідношення індексу цін на експортні товари до індексу цін на імпорتنі товари.

Універсальні міжнародні організації – об'єднання, де більшість країн світу, збирають інформацію і регулюють конкретні форми міжнародних економічних відносин.

Упущена вигода – дохід або прибуток, який міг би одержати суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності в разі здійснення зовнішньоекономічної операції і який він не одержав внаслідок певних обставин, що не залежать від нього, якщо розмір його передбачуваного доходу або прибутку можна обґрунтувати.

Ф'ючерси – зобов'язання продати пакет акцій з отриманням оплати через певний проміжок часу після підписання угоди за ціною, визначеною у контракті.

Фактори виробництва – ресурси, які необхідно використати для виробництва товару: *загальні* – ті, які можна застосовувати в різних галузях для

створення різноманітної продукції; мають високу міжнародну мобільність; *основні* – ті, що країна отримала від природи або в результаті тривалого історичного розвитку; мають низьку міжнародну мобільність; *розвинуті* – ті, що придбані країною в результаті інтенсивних пошуків і капіталовкладень; мають високу міжнародну мобільність; *спеціальні* – ті, які можна застосовувати для випуску в одній галузі або для створення однієї чи дуже вузької групи продукції; мають низьку міжнародну мобільність.

Фінансові деривативи – інструменти торгівлі фінансовим ризиком, ціни яких прив'язані до іншого фінансового або реального активу ціни певного товару або руху індексу цін на групу товарів; ціни певної акції або руху індексу цін на групу акцій; процентної ставки – фіксованої, плаваючої або їх комбінації.

Фінансові інвестиції – активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку (відсотків, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших переваг для інвестора.

ФОБ (англ. Free on Board (FOB) – вільний на борту) – комерційні умови постачання та оплати товарів у міжнародній торгівлі (здебільшого – морських перевезеннях), за яких продавець зобов'язаний власним коштом доставити товар до борту судна, зафрахтованого покупцем. Продавець оплачує всі витрати в разі пошкодження чи втрати товару в дорозі до моменту його доставки на борт судна.

Фондова біржа – організаційно оформлений і регулярно функціонуючий ринок, на якому здійснюється торгівля цінними паперами.

Форвардні контракти – контракти, згідно з якими сторони домовляються обміняти реальним чи фінансовим активом у кількості, що визначена у контракті, на певну дату за узгодженою ціною.

Франчайзинг (англ. franchising, букв. – угода про передання права на використання торгової марки) – 1) у широкому значенні – форма поєднання переваг великого і малого бізнесу, змістом якої є система взаємовідносин між франчайзером (материнською компанією) і франчайзі (малими підприємствами або окремими бізнесменами, виробничими чи функціонально-операційними компаніями); 2) надання материнською компанією права дрібній фірмі вести протягом певного періоду часу свою справу, використовуючи вже готову бізнес-модель (користування її обладнанням, технологією, торговою маркою тощо).

Франшиза (франц. franchise – вільність, привілей) – підприємство, створене на основі франчайзингу.

Фрахт (нім. Fracht – вантаж) – плата за транспортування вантажів водним шляхом або за використання судна для перевезень вантажів протягом певного часу. Обчислюють множенням ринкової фрахтової ставки на кількість вантажу.

Фронтальєри – мігранти, які щоденно перетинають національний кордон, щоб працювати в сусідній країні.

Хайринг – середньотерміновий договір оренди устаткування, одна з форм лізингу.

Хеджування – компенсаційні дії, які здійснює покупець або продавець на валютному ринку, щоб убезпечити свій дохід у майбутньому від зміни валютного курсу.

Цінні папери (гарантовані) – акції та облигації приватних підприємств, виплату дивідендів за якими гарантує уряд чи центральний банк.

Цінні папери (державні) – документи, що засвідчують право на власність або належність до державної позики, зокрема акції державних підприємств, облигації державної позики, скарбничі векселі та інші державні зобов'язання.

Чиста міграція – різниця між потоками імміграції та еміграції.

Шанхайська організація співробітництва (ШОС) – субрегіональне міжурядове об'єднання, утворене в 2001 р. в м. Шанхаї (КНР), членами якого є 8 держав – КНР, Індія, росія, Пакистан та середньоазійські республіки колишнього СРСР (Казахстан, Киргизія, Таджикистан, Узбекистан).

ЮНІДО (організація ООН з промислового розвитку) – міжнародна організація, метою діяльності якої є сприяння промислового розвитку і прискореній індустріалізації слаборозвинутих країн через мобілізацію національних і міжнародних ресурсів.

ЮНКТАД (Конференція ООН з торгівлі та розвитку) – орган Генеральної Асамблеї ООН. Основне завдання – сприяння розвитку міжнародної торгівлі, вдосконалення міжнародних економічних відносин.

8.3. Рекомендована література

Основна

1. Гуткевич С.О. Міжнародні економічні відносини : підручник. Київ ; Харків : Діса плюс, 2021. 279 с.
2. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Ужгород. нац. ун-т», Ф-т міжнар. екон. відносин ; [уклад.: Кушнір Н. О., Заяць О. І.]. Ужгород : Поліграфцентр "Ліра", 2023. 358 с.
3. Міжнародні економічні відносини : підручник. [Гаврилко П. П. та ін.] ; М-во освіти і науки України, Держ. торг.-екон. ун-т, Ужгород. торг.-екон. ін-т. Львів : Ужгородський торговельно-економічний інститут Державного торговельно-економічного університету, 2024. 185 с.
4. Міжнародні економічні відносини : підручник / [Крисоватий А. І. та ін.] ; за заг. ред. А. І. Крисоватого, Р. Є. Зварича ; М-во освіти і науки України. Західноукр. нац. ун-т. Тернопіль : ЗУНУ, 2021. 654 с.
5. Міжнародні економічні відносини: стан, проблеми та вектори розвитку [Т. Яровенко та ін.] ; за ред. Т. Яровенко ; М-во освіти і науки України, Дніпров. нац. ун-т ім. О. Гончара. Дніпро : Біла К. О., 2022. 264 с.
6. Сидоров О.А. Світова економіка та міжнародні економічні відносини : підручник. МВС України, Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. Дніпро : Арт-Прес, 2023. 398 с.
7. Krugman, P. R., Obstfeld, M., Melitz, M. J. *International Economics: Theory and Policy*. 12th ed. Harlow : Pearson Education, 2023. 832 p.
8. Carbaugh, R. J. *International Economics*. 18th ed. Boston : Cengage Learning, 2023. 640 p.
9. Salvatore, D. *International Economics*. 14th ed. Hoboken : John Wiley & Sons, 2023. 736 p.

10. Appleyard, D. R., Field, A. J., Cobb, S. L. *International Economics*. 10th ed. New York : McGraw-Hill Education, 2023. 704 p.

11. Rodrik, D. *The Globalization Paradox: Democracy and the Future of the World Economy*. Updated ed. New York : W. W. Norton & Company, 2023. 416 p.

Допоміжна

1. Ананьєва, Ю. В. Використання деривативів як інструменту управління ризиками в глобалізованому світі. Науковий вісник Ужгородського національного університету : серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 45. С. 96-99. URL: https://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/45_2022ua/19.pdf.

2. Антипенко Н., Почерніна Н., Васильківський Д. Глобалізація та її вплив на міжнародні економічні відносини. Економіка та суспільство. № 59. 2024. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-2>

3. Білович Ю.Ю., Стебляк Д.М. Іноземний капітал в банківській системі України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2022. Випуск 45. с. 15-19. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/55651>.

4. Георгіаді Н.Г., Стефанський Ю.С. Сутність і ознаки розвитку механізмів активізування міжнародних економічних відносин. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. № 12. 2024. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-12-02-01>.

5. Дністрян Д.С. Пріоритети торговельного співробітництва України з ЄС. Науковий вісник Ужгородського національного університету : серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Ужгород : Видавничий дім: Гельветика. 2022. Вип. 45. С. 20-24. URL: https://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/45_2022ua/6.pdf.

6. Кваша С., Павленко О., Вакуленко В., Мороз М. Особливості формування міжнародних економічних відносин в умовах воєнного стану. Сталий розвиток економіки. № 2(49). 2024. С. 218-222. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-49-34>.

7. Король М.М., Сабов К.С. Сучасний стан конкурентного середовища функціонування ТНБ США та Китаю. Науковий вісник УжНУ. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2022. № 45. С. 5-9. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-45-1>.

8. Нечипорук К.О. Проблеми міжнародної макроекономічної нестабільності. Науковий вісник Ужгородського національного університету : серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 45. С. 41–45. URL: https://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/45_2022ua/9.pdf.

9. Нечипорук К.О. Сучасні моделі інноваційної політики країн світу. Науковий вісник Ужгородського національного університету : серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 45. С. 53–57. URL: https://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/45_2022ua/11.pdf.

Статті викладача та здобувачів освіти

1. Загородня А. Міжнародні організації як інструмент розвитку світової економіки. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences, 2024. Vol. 336(6), pp. 567-572. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-336-84>.
2. Загородня А. Еволюція та вплив північноамериканської угоди про вільну торгівлю (НАФТА) на економічний розвиток країн-учасниць. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences. 2025. Vol. 342(3(1)). С. 298-305. DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-342-3\(1\)-42](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-342-3(1)-42).
3. Zahorodnia A.S., Manish Sharma. International Experience in Business Process Management: Relations between Ukraine and the Republic of India. Intellectualization of Logistics and Supply Chain Management. vol.28, pp.71-77. URL: <https://smart-scm.org/en/journal-28-2024/international-experience-in-business-process-management-relations-between-ukraine-and-the-republic-of-india/>. DOI: <https://doi.org/10.46783/smart-scm/2024-28-6>.

Перелік періодичних видань

Найменування фахового періодичного видання	Роки надходження
Вісник Університету "Україна". Серія: Економіка, менеджмент, маркетинг / Відк. міжнар. ун-т розв. людини «Україна». Київ : Вид-во Ун-ту «Україна». URL: https://ekonomics.com.ua/archive .	2021
	2022
	2023
	2024
	2025
Вісник економічної науки України : наук. журн. / Ін-т екон. пром-сті Нац. акад. наук України, Акад. екон. наук України. Київ. URL: https://www.venu-journal.org/en/about-journal/ .	2021
	2022
	2023
	2024
	2025
Міжнародна економічна політика: наук. журн. / Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана. Київ : Вид-во КНЕУ, 2004. Виходить двічі на рік. ISSN 1811-9824 (print). ISSN 1812-0660 (online). URL: https://iepjournal.com/arkhiv-nomeriv.html .	2021
	2022
	2023
	2024
	2025
Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії = International relations, public communications and regional studios / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. Луцьк : [б. в.], 2017. Виходить двічі на рік. ISSN 2524-2679 (print). ISSN 2522-1663 (online). URL: https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/en/issue/archive .	2021
	2022
	2023
	2024
	2025

8.4. Інформаційні ресурси

1. Асоціація країн Південно-Східної Азії (АСЕАН) . URL: www.aseansec.org.
2. Всесвітній економічний форум. URL: www.weforum.org.
3. Державна науково-технічна бібліотека України. URL: <https://www.gntb.n-t.org>.

4. Державний комітет статистики України. URL: www.ukrsat.gov.ua.
5. Доповідь ООН з людського розвитку. URL: www.hdr.undp.org.
6. Інститут міжнародної економіки. URL: www.iie.com.
7. Комісія ООН з торгівлі і розвитку. URL: www.unctad.org.
8. Компанія Price Water House Coopers. URL: www.pwc.com/ua/uk.
9. Компанія S&P. URL: www.standardandpoors.com.
10. Конференція ООН по праву міжнародної торгівлі. URL: www.uncitral.org.
11. Міжнародна організація з міграції. URL: www.iom.org.ua.
12. Міжнародна організація праці. URL: www.ilo.org.
13. Міжнародна торговельна палата в Україні. URL: www.iccua.org.
14. Міжнародна торговельна палата. URL: www.iccwbo.org.
15. Міжнародна фінансова корпорація. URL: www.ifc.org.
16. Міжнародний валютний фонд. URL: www.imf.org.
17. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua/.
18. Національна парламентська бібліотека України, каталог книжкових та спеціальних видань (з 1995 року). URL: <https://catalogue.nplu.org>.
19. Національний банк України. URL: www.bank.gov.ua.
20. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/pro-institut>.
21. Організація економічного співробітництва і розвитку. URL: www.oecd.org.
22. Організація країн-експортерів нафти (ОПЕК). URL: www.opec.org.
23. Організація Об'єднаних Націй. URL: www.un.org.
24. Офіційний сайт Європейського Союзу. URL: www.europa.eu.
25. Проект Doing Business. URL: www.doingbusiness.org.
26. Проект Heritage. URL: www.heritage.org.
27. Рейтингова агенція Fitch. URL: www.fitchratings.com.
28. Рейтингова агенція Moody's. URL: www.moody.com.
29. Світова коаліція проти корупції Transparency International. URL: www.transparency.org.
30. Світова організація торгівлі. URL: www.wto.org.
31. Світова організація торгівлі. URL: www.wto.org.
32. Світовий банк. URL: www.worldbank.org.
33. Статистика світових трендів онлайн. URL: www.gapminder.org.
34. Статистична служба Європейської комісії (Євростат). URL: www.europa.eu.int.
35. Центр вивчення міграцій, Нью-Йорк. URL: www.cmsny.org.
36. Центральне розвідувальне управління США. URL: www.cia.gov.

8.5. Сертифікаційні програми (електронні курси)

1. Буткемп економічного відновлення. URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/bootcamp/>.
2. Економіка для всіх. URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/ekonomika-dlya-vsih/>.

3. Курс на експорт. URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/course-for-export/>.
4. Україна на шляху до ЄС. URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/ukraine-road-to-eu/>.
5. Цифрові медіа та маркетингові стратегії. URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/digital-media-and-marketing-strategies/>.

8.6. Фахові періодичні видання України з дисципліни

1. Вісник Університету «Україна». Серія: Економіка, менеджмент, маркетинг – <https://economics.com.ua/archive>.
2. Вісник економічної науки України : наук. журн. – <https://www.venu-journal.org/en/about-journal/>.
3. Міжнародна економічна політика : наук. журн. – <https://iepjournals.com/arkhiv-nomeriv.html>.
4. Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії = International relations, public communications and regional studios – <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/en/issue/archive>.

8.7. Універсальні та спеціалізовані інформаційні системи і програмні продукти для опанування дисципліни

Програмне забезпечення	Призначення	Умови використання (вільний доступ в Інтернеті, згідно договору, придбані ліцензії тощо)
Microsoft Word	для створення та редагування документів	придбані ліцензії
Google Chrome	отримання доступу до інформації з Інтернету	вільний доступ в Інтернеті
PowerPoint	для створення слайдових презентацій	придбані ліцензії
Prezi	для створення інтерактивних презентацій у режимі онлайн	вільний доступ в Інтернеті
Canva	для створення презентацій	вільний доступ в Інтернеті
Microsoft Excel	для обробки даних	придбані ліцензії
ZOOM	для відеоконференцій, обміну повідомленнями та спільного використання документів	вільний доступ

9. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Форми занять	Наявне матеріально-технічне забезпечення	Необхідне матеріально-технічне забезпечення
Лекція	власний ноутбук	проектор
Семінарське заняття	наочні та роздаткові матеріали	Проектор, приміщення з доступом до Інтернету